

SØSTEREN DER IKKE VENDTE HJEM

Et stykke om Sydslesvig

af

Kaj Nissen

I anledning af 50-året for Det lille Teater i Flensborg

den 13. januar 2016

STEDET:

Sydslesvig

TIDEN:

Frem mod 2016

PERSONERNE: (der på skift fremføres af skuespillerne. Sproget er fortrinsvis dansk i alle variationer, men der kan forekomme tysk og plät)

Vandrelærerinden
Uffe hin Spage
Vermund
Vermunds hirdmand
Skjoldmøen
Sakserprinsen
Sakserprinsens bedste kæmper
Daner-hæren
Sakser-hæren
Dronning Thyra
Den gamle
Den unge
Moderen
Datteren
Skoleelev 1 - nutid
Skoleelev 2 - nutid
Tropsføreren
Drengespejderen
En flok spejdere
Danskindet kvinde
Tysk politimester
Folkefører
Første elev - dansktalende
Anden elev - tysktalende
Politimesterens kone
Ansvarshavende dansker
Dennes danske kone
Politiker
Slægtningen
Dukke 1 - Sydslesvigsk kvinde
Dukke 2 - Sønderjysk kvinde
Kunden
Kassedamen
En journalisten
Den unge pige
Jens

Scene 1.1: VANDRELÆRERINDENS ANKOMST

(Ude fra kulissen høres scener af et slagsmål, mellem et menneske og en hund. Det ender med at hunden løber pibende bort, og mennesket - en vandrelærerinde - kommer med en cykelpumpe højt hævet og et sejrstolt udtryk i hele ansigtet)

VANDRELÆRERINDE:

Sådan en cykelpumpe kan holde selv det vildeste bæst af en hund på afstand! Der er ikke en ærlig køter i hele omegnen, der kan klare sig mod en cykelpumpe, der bliver ført af en vandrelærer.

(hun ser sig søgende om)

VANDRELÆRERINDE:

Nu ligger min cykel og flyder derude. Men alle mine ting - de er her. Jeg har cyklet langt i dag, og så skal der lige komme sådan et bæst og fare på mig.

(hun ser sig om. Alt er stille. Hunden er væk)

VANDRELÆRERINDE:

Men som sædvanlig: Jeg sætter cyklen, tager forsigtigvis pumpen med ind - og er på stedet i gang med min første lektion - og en vandrelærers evige opstart: Hvordan komme i gang, så ingen når at forsvare sig med træthed eller en rejse herhen på en 7-8 kilometer.

(hun er nu ”inde” og kigger ud over ”klassen”, som er publikum i salen)

VANDRELÆRERINDE:

Jeg er som sagt vandrelærer af guds nåde, og egen vilje. Sådan nogen har I ikke set i mange år - det ved jeg godt. Men nu er jeg indtil videre blevet udpeget til at tage jer i skole og sørge for at I sidder roligt. Det havde jeg tænkt mig at gøre så godt jeg kan.

(hun åbner sin taske og kigger i den)

VANDRELÆRERINDE:

I skal lære at læse dansk og skrive sproget nydeligt. I hvert fald bedre end Flensborg Avis. De har ganske vist engang, så kan man tro det eller ej, udgivet ”Flensborg Avis’ Stavebog for Hjemmet”, men enten har de smidt den væk, eller også er den slidt op.

VANDRELÆRERINDE:

Hvis I nu vil slå op i jeres Ole Bole ABC, så starter vi forfra.

(der er ingen reaktioner fra publikum på dette. Hun ser vantro på dem)

VANDRELÆRERINDE:

Har I den ikke med? Er der ingen af jer, der har deres Ole Bole ABC med! Jeg mente da så bestemt at - (hun ser ud i kulissen, ser igen mod publikum) Det var en fejl. De glemte at nævne i avisen, at I skulle have ABC’en med. I er lovligt undskyldt.

(hun prøver uden denne ABC)

VANDRELÆRERINDE:

Så lad mig i stedet undervise jer i Sydslesvigs historie - gennem ældre og nyere tid. I den nyere tid bliver det en kende kritisk, men måske stiller vi blot spørgsmålene, så kan vi se om der er andre der får lyst til at besvare dem.

(hun kigger ud over dem)

sc. 1.2

VANDRELÆRERINDE:

Vi tager det forfra. Først var der Uffe hin Spage. Er der nogen, der kender noget til den fyr? Meget lidt? Hagbard og Signe! Også kun lidt? Vi tager en sang! (efter en kort pause) Teksten står bag på programmet! En sang er god til at sætte stemning og give en fornemmelse af hvor vi hører til.

(musikeren laver forspil og hun synger for)

Det lyder som et eventyr, et sagn fra gamle dage:
En røvet datter, dybt begrædt, er kommen frelst tilbage!

Velkommen hjem til moders hus, vor søster hjertenskære!
Så bleg du blev I kæmpens favn, I striden for din ære!

VANDRELÆRERINDE:

Og nu det sidste!

(hun synger for på sidste vers)

Du kommer klædt i hvidt og rødt og smiler os i møde.
Hil dig, vor Moders Øjesten, i Nytids-Morgenrøde!

(hun kigger kritisk ud over forsamlingen)

VANDRELÆRERINDE:

Jeg ved ikke, om det gik godt. Men det gik. - Og så stiller jeg det første spørgsmål, som andre må besvare: Hvad med den anden datter? Hvor blev hun af i dette historiske rod. Og nu vi er ved det: Hvad er det for en mor, der godt nok smiler sødt, men ikke passer bedre på sine børn?

(hun afbrydes af larm og våbengny udefra)

Scene 2: UFFE HIN SPAGE

(Den megen ståhej kommer sig af, at man udenfor gør klar til at spille dilettant. Det foregår på bredden af Ejderen. Vermund bliver kørt ind i sit rullende højsæde, Uffe stiller sig ved hans side. På hver bred står en hob af krigere, hvilket vil sige en lang række skjolde. Sakserkongen, Sakserprinsen og Sakserkæmpen på den ene side og på den andens side leder en yppig skjoldmø de danske krigere. Der lyder skæbnesvangert våbengny og uhøviske tilråb)

VANDRELÆRERINDE:

Kong Vermund var gammel og træt og hans søn Uffe var den sløveste kniv i skuffen, man kunne knap nok bruge ham til at skære et mormorbrød over med. Derfor vil sakserkongen og hans søn overtage Danernes rige (- og beskytte danerne mod sig selv). – Men...! den dag, sakserkongen sendte det fornærmelige budskab til den gamle kong Vermund, vågnede Uffe pludselig op til dåd og udfordrede saksernes kronprins til tvekamp på liv og død:

UFFE:

Lad mig mødes med sakserprinsen på øen i Ejderen! Her skal den evige grænse gå mellem danerne og sakserne! Og lad ham den saksiske tøseprins tage sin bedste kæmper med sig i kampen! Det får han hårdt brug for, når jeg svinger selveste Skræp - min fader Vermunds kæmpesværd med den dødbringende dobbeltklinge!

VANDRELÆRERINDE:

Danerne gravede det gamle sværd Skræp op og pudsede og sleb det, så det lignede i solen. Uffe er den første på øen. Klar til kamp om retten til riget!

(Uffe tager et spring eller stort skridt over på naffet i Ejderen og står klar til kamp)

VANDRELÆRERINDE: (inds kud)

Siden dengang har Ejderen været vores drømmes grænse. Men hvorfor skal jeg så køre –

(Sakserprinsen og den kæmpestore kæmper hopper også ud på øen)

SAKSERPRINSEN: (afbryder hende)

Wir nehm'n heut' eu'r Reich. Ab jetzt will niemand es mehr dänisch heis'n, nur deutsch!

UFFE:

Kom så an, hvis du tør!

(Uffe går mod Sakserprinsen med et kampbrøl. Det giver et sæt i Sakserprinsen og han skynder sig om bag ved den store elitekriger. Uffe slås et øjeblik med kæmpen, laver så en smart finte og så klinger Skræp: kæmpen dør)

VERMUND: (rykker sin stol tilbage)

Der klang Skræp!

(Uffe går truende frem mod sakserprinsen, der prøver at trække sig ud af kampen, men har ingen steder at trække sig hen)

SAKSERPRINSEN:

Es reicht mein Freund. Es ist uns alles schon gelingen! Ich möchte nach Hause gehen.

UFFE:

Skrællinge-snak! Kamp er kamp, og nok er nok!

(Uffe slår sakserprinsen ihjel)

VERMUND:

Der klang Skræp endnu en gang!

UFFE:

Og vi vandt retten til riget, landet er og bliver dansk ned til Ejderen!

(den danske ”hær” jubler, den saksiske hær trisser hjemad med ”ach und weh”!)

SKJOLDMØEN: (på vej ud)

Danmark til Ejderen, landet er vort. Landet er vundet, landet er vort - for evigt vort!

(hele optrinnet går i opløsning. Vandrelærerinden træder frem)

VANDRELÆRERINDE:

Hvorfor cykler jeg så Sydslesvig tyndt i regn og slud og slås med hunde på mørke veje - hvis landet for evigt er vort? Er det ikke min lille kamp i det daglige? Jeg tror jeg tolker den historie om Uffe om bare til dagligt brug. Den om Hagbard og Signe er heller ikke for god, de dør jo begge to efter fælles aftale. Hvordan nogen kan få det sagn til at sige noget positivt om danskheden syd for grænsen - det forstår jeg ikke! Så alligevel hellere Uffe, altså lige bortset fra det sidste sejrsskrig. Det er der jo ingen der tror på længere.

VANDRELÆRERINDE: (råb mod kulissen)

Vi stryger fra nu af den sidste sætning!

SKJOLDMØEN: (harmdirrende frem)

Vi stryger ikke noget! Hvis jeg ikke må sige den sætning, vil jeg slet ikke være med! Ellers står jeg bare der og stritter med et dumt skjold, det er jo ikke noget at komme med!

VANDRELÆRERINDE:

Du repræsenterer det danske folk!

SKJOLDMØEN:

Men nu vil en af vores førere -

VANDRELÆRERINDE:

Du kan danse en skjolddans! Det er det sidste nye inden for gymnastikken!

SKJOLDMØEN: (kører ufortrødent på)

Du er totalt gammeldags og følger overhovedet ikke med! Nej nu vil en af vores førere - han vil have Danmark tilbage til Ejderen. Og han er sikker på at han får det engang! Ikke vundet med sværd eller i kamp, men ved en rigdom af børn i alle størrelser!

VANDRELÆRERINDE:

Jamen, så mange børn –

SKJOLDMØEN:

Tyskerne føder ikke så mange børn som os danskere, om en tre-fire generationer har vi fået overtaget og kan igen se på dette land som vort!

VANDRELÆRERINDE:

Og det tror du på?

SKJOLDMØEN: (stritter med maven)

Jeg er selv så gravid som nogen!

VANDRELÆRERINDE: (ufortrødent)

Men Uffe kunne lige så godt sætte kræfterne ind på at bygge bro fra det danske og ned i det tyske. Det ville måske være en værdig opgave!

(Skjoldmøen fnyser og tramper ud igen. Læreren vender sig på ny mod publikum)

VANDRELÆRERINDE:

Nå, børn! I betragter måske ikke jer selv som børn? Men i forhold til mig er I ikke andet end en flok skolebørn - og hende skjoldmøen, hun går da stadig i børnehaveklassen!

SKJOLDMØEN: (stikker kort hovedet ind)

Det hørte jeg godt.

VANDRELÆRERINDE:

Det var sandelig også meningen.

SKJOLDMØEN:

I forhold til dig er jeg en blomstrende kvinde!

VANDRELÆRERINDE:

Det hørte jeg godt. Selv med min forringede hørelse fes den ind.

(Skjoldmøen hoverer det bedste hun har lært og trækker sig sejrende tilbage, men Vandrelærerinden vil have det sidste ord)

VANDRELÆRERINDE:

Som vandrelærer skal man kunne mange ting. Jeg er for eksempel pedel, håndarbejds-lærerinde, julemærkesælger, skrive lærer, oplæser, degn, rådgiver, tolk, vejleder (ja, ikke for skjoldmøen der, men for andre), folkedanser, iscenesætter, kursusleder, ordstyrer, vært, værtinde og arrangør af alle slags spil - blandt andet om Uffe hin Spage.

Scene 3.1: DRONNING THYRA

(Vandrelærerinden trækker vejret dybt ind og fortsætter så)

VANDRELÆRERINDE:

Jeg hører ganske vist ikke så godt. Til gengæld er jeg født i 1896 - det kan ingen vist slå.

(hun ser velvilligt ud over alle. Der lyder ingen protester)

VANDRELÆRERINDE:

Jeg husker ikke Dybbøl. Men mine forældre gjorde. Allerførst skal vi have en dansktime.

(hun slår op i sin ABC)

VANDRELÆRERINDE:

Det er muligt at vores sprog ikke er det reneste dansk der tales nord for Ejderen. Men så må det være sådan. Oppe i Danmark har de en prinsgemal som taler fint fransk, men det skrækkeligste dansk, og (den tidligere) statsminister(en) er gift med en engelsk mand, der taler et lige så mangelfuldt dansk - hvordan skulle så en sydslesviger der hele dagen hører og taler tysk, kunne snakke fejlfrit dansk - er det noget nogen kan forlange af os?

(hun tjekker lige om ”man” er klar udenfor)

VANDRELÆRERINDE:

I skal nu få et eksempel på et fejlfrit dansk, uden accent og uden lyde - Dronning Thyra!

sc. 3.2

(ind kommer dronning Thyra - måske er det bare skjoldmøen med en ny hjelm)

DRONNING THYRA:

Jeg Dronning er,
Med D så stort.
Jeg bygge bød
så vid en port.

Kun gennem portens kattelem,
ej gennem sump og kær,
ku' fjenden vinde frem,
trods våde sko og stort besvær.

I Dronning Thyra for jer ser,
som bygged' Dannevirkes vold
man så den tårne sig så højt mod sky,
at tysken stod for foden trist og kold.

Hvad Valdemar,
eller hvem det nu var,
havde startet, blev lukket af mig,
eller også var det omvendt, hvad ved jeg.

Og derfor man den endnu kalder
blandt folket her for Thyras vold,
en næve der beslutsomt falder
og lammer fjendens skjold.

(Dronning Thyra nejer dybt for folket og forlader scenen)

sc. 3.3

VANDRELÆRERINDE:

Tak til Dronning Thyra, som så sit snit til at komme forbi på denne aften, hvor ellers alt har sammensvoret sig mod os. Lad mig så høre: Hvad forstår I ved begrebet 'ej gennem sump og kær'? Gode danske ord - men i sammenhængen måske ikke helt forståelige?

(ingen reaktion)

VANDRELÆRERINDE:

Og hvad med 'tysken stod for foden trist og kold'?

(stadig ingen reaktion. Hvis der kommer en, fejer hun den bare til side)

VANDRELÆRERINDE:

Nej, det her, det fører ingen vegne! Det er ellers mig der har digtet verset! Det er et godt vers! Jeg kan jo komme igen om 14 dage - hvis det passer ind i mit skema. Så tak for nu!

(hun går ud. Der lyder igen larm derudefra. Hun vender omgående tilbage)

VANDRELÆRERINDE:

Det var den hund igen. Den har gennembidt begge mine dæk. De er flade og uden luft!

(men hun har trods alt sejret endnu en gang)

VANDRELÆRERINDE:

Så må jeg vente til Jens kommer hjem. Jens er karl her på gården, han er et unikum til at lappe slidte punkterede dæk. Vi fortsætter. Men så kommer jeg ikke igen om 14 dage, vi tager hele lektionen i aften - og så vender jeg tilbage om en måned eller to - - det gælder trods alt mindretallets fremtid - ja, ligefrem overlevelse!

(hun bliver afbrudt af et nyt sceneri)

Scene 4: TO GENERATIONER

(Det nye sceneri åbner med en ældre mand og en yngre, noget ophidset, person m / k. Vandrelærerinden sætter sig imens hen i en krog og tager sin madkasse og termokande frem)

DEN UNGE:

Det danske mindretal er et sminket lig og har ikke nogen fremtid for sig!

VANDRELÆRERINDE:

Jeg tager lidt brød imens, jeg har ligesom et tomt hul i maven.

DEN UNGE:

Hun ligger på sit yderste og gisper efter vejret.

VANDRELÆRERINDE:

Jeg føler mig ofte noget slunken.

DEN GAMLE:

Hun trækker da vejret!

DEN UNGE:

De sammenligner hende med den datter der aldrig vendte hjem.

DEN GAMLE:

Hjem til hvad?

DEN UNGE:

Men måtte hutle sig igennem her i Sydslesvig.

DEN GAMLE:

Hun hutler sig da meget godt. Hvad skal hun hjem efter? Det er her hun bor og hører til.

DEN UNGE:

Hvad tror du de mener med et sminket lig?

DEN GAMLE:

Tåbelig snak! Glem det!

DEN UNGE:

Og så har hun røven fuld af guld!

DEN GAMLE:

Så meget er det overhovedet slet ikke!

DEN UNGE:

I mine øjne ser det bare ikke særlig godt ud.

DEN GAMLE:

Du synes måske ikke, at jeg ser tingene i øjnene?

DEN UNGE:

Ikke hvis du spørger hvad jeg mener!

(vandrelærerinden kommenterer, nyder imens en kop kaffe op fra sin termokande)

VANDRELÆRERINDE:

Prøv engang at tage det modsatte standpunkt!

DEN UNGE:

Men hvor hører du selv hjemme, nu er det mig der spørger!

DEN GAMLE:

Jeg har ingen problemer med at rumme flere nationaliteter og identiteter.

DEN UNGE:

Det med at skulle rumme flere nationaliteter inden for mit korpus har jeg det svært med. Det er som om jeg ikke kan være inden for mine egne grænser.

DEN GAMLE:

Grænser! Jeg vil grænseløst bevare retten til flere nationale jeg'er uden at skulle tvinges til at fravælge den ene af dem til fordel for den anden.

DEN UNGE:

Du vil altså gerne være én person i to kroppe!

DEN GAMLE:

Nej, jeg vil være to personer i én krop!

DEN UNGE:

Jeg er såmænd godt tilfreds med den smule jeg er.

DEN GAMLE:

Men to personer i én krop ville give langt flere valgmuligheder!

DEN UNGE:

Jeg er med andre ord en identitetsløs person og uden en tilforladelig baggrund?

(vandrelærerinden rejser sig pludselig op)

VANDRELÆRERINDE:

”Tilforladelig” - er der nogen der ved hvad det betyder? (Hvis ”ja”, kan hun bede dem gå videre, hvis ”nej”, ryster hun blot på hovedet. Til de to) Vi bytter standpunkter igen!

DEN UNGE:

Jeg ville så gerne kunne føle en styrke ved at være to, og dog én - ved at have en dobbelt baggrund og et stærkere valg netop på grund af den dobbelte baggrund, det vil jeg gerne!

DEN GAMLE:

Du er også så ung endnu. Det falder på plads, når du kommer lidt op i årene.

DEN UNGE:

Jeg vil ikke have at det falder på plads når jeg kommer lidt op i årene!

DEN GAMLE:

Det kommer af sig selv, det behøver du ikke bekymre dig om!

DEN UNGE:

Jamen, jeg bekymrer mig, kan du ikke forstå det!

DEN GAMLE:

Jeg prøver - - jeg prøver - men nej!

VANDRELÆRERINDE:

Ja tak, så stopper vi her!

DEN UNGE:

Hun er på spanden!

DEN GAMLE:

Hun har det flot!

VANDRELÆRERINDE:

Vi stopper her, sagde jeg!

DEN GAMLE: (*vil* have det sidste ord)

Ikke kun flot - overordentligt flot!

(de to kombattanter tager sig begge til hovedet over modpartens uforstand. De går ud hver sin vej, mens vandrelærerinden pakker sin madkurv sammen)

VANDRELÆRERINDE:

Mens vi er ved det nationale -

(mere når hun ikke)

Scene 5: MOR OG DATTER

(En mor og en datter krydser scenen. Vandrelærerinden prøver at standse dem, men de er for ophidsede til at tage hensyn. Hun får i stedet rejst sig - dog med en smule besvær. Der står hun nu og følger slagets gang)

EN DATTER:

Hvad nu hvis jeg går hen og forelsker mig i en tysker?

EN MOR: (helt sikker)

Dét gør du ikke!

EN DATTER:

Jamen, hvad nu hvis jeg gør?

EN MOR:

Mener du sådan en, der er født tysk, altid har snakket tysk, har gået i en tysk skole og er en naturlig del af forbundsrepublikken Tyskland - altså en tysk tysker?

EN DATTER:

Er der andre?

EN MOR:

Det gør du bare ikke!

EN DATTER:

Gælder det for os alle sammen?

EN MOR:

Det er et princip, og det gælder os alle!

EN DATTER:

Kan man da altid bestemme over sine følelser?

EN MOR:

Selvfølgelig kan man det! Det er ikke nogen særlig kunst!

EN DATTER:

Hvis jeg nu kommer galt af sted med en -

EN MOR:

Med hvad for en?

EN DATTER:

En tysk tysker?

EN MOR:

Siger du at du er gravid?

EN DATTER:

Hvem siger at jeg siger det?

Jeg vil vide om det er dét du siger?

EN MOR:

Nejnenej! Jeg siger bare: Hvad nu hvis?

EN DATTER:

Så er du ikke længere mit barn og kan betragte dig som udstødt af familien. Du bliver som den søster der aldrig fik lov til at vende hjem!

EN MOR:

Det ville selvfølgelig være trist. Sådan var det jo ikke ment.

EN DATTER:

Skal du, eller skal du ikke, have et barn?

EN MOR:

Det var bare en tanke.

EN DATTER:

Ikke engang som tanke må du tænke sådan!

EN MOR:

Så ville jeg altså være fortabt og aldrig mere kunne komme hjem?

EN DATTER:

Sådan er det, sådan havde jeg det. Tro ikke du kan få det anderledes end os andre.

EN MOR:

(de forsvinder ud)

sc. 5.2

VANDRELÆRERINDE:

Jeg husker, der engang var nogle der smadrede mine vinduer. Jeg sov ellers lige så godt, men pludselig lå jeg der, udsat for vestenvinden og regnen der trængte ind over min dyne. Det var nogle tyskere der gjorde det. Men hvorfor tage sig det så nær? De var fulde, de kunne ikke lide min danskhed. Skal alle kunne lide en? Kan I lide mig? De folk følte, at jeg ikke havde ret til at være hvor jeg var og hellere skulle tage hjem hvor jeg kom fra.

sc. 5.3

(datteren kommer ind igen, slæbende på sin mor)

Hvad mener du med at sådan havde du det? (moderen lader helt uforstående) Du sagde: Tro ikke du kan få det anderledes end os andre!

EN DATTER:

Det var bare en talemåde.

EN MOR:

Ville du selv have en tysker engang?

EN DATTER:

EN MOR:

Nu taler vi ikke om det mere, det er længe siden.

EN DATTER:

Er det ham der er min far? Har jeg en tysker som far? Var det ham du ikke måtte få, på grund af et princip?

EN MOR: (hendes slutord)

Vi er alle en del af dette land - som det ene eller det andet!

(moderen ser bestemt på datteren, de forsvinder ret uenige, men dog sammen ud)

sc. 5.4

VANDRELÆRERINDE:

Jeg skulle altså hellere tage hjem hvor jeg kom fra. Problemet var selvfølgelig at jeg kom fra Bredsted. Det var så der, jeg skulle tage hen, hvis jeg skulle tage hjem. Så ville jeg stadig befinde mig i Tyskland - og det var vist ikke lige det de havde tænkt sig.

(hun kommer til at smile ved tanken)

VANDRELÆRERINDE:

Bredsted ville sådan set være et godt sted at vende tilbage til - det løste bare ikke problemet. I øvrigt var der for længst bygget en dansk skole i Bredsted, derfor havde mine kolleger og jeg havde ikke mere at gøre der. - Undskyld mig et øjeblik!

(hun farer ud for at inspicere sin cykel. Vender nedbøjet tilbage)

VANDRELÆRERINDE:

Nu har den hund været på spil igen! Ud over at begge hjul er punkteret, er saddelen bidt igennem og hænger i laser. Jeg tror, jeg må bede Jens om at skyde den. Det kunne lige så godt have været mit ben! Men apropos cykel og Bredsted -

(hun afslutter sin optakt til det næste og trækker sig lidt tilbage)

VANDRELÆRERINDE:

Senere kunne de unge mennesker cykle rundt og se på danske skoler i området og få en ret god fornemmelse af hvor de kom fra. De kunne også skrive om deres oplevelser, på godt dansk. Og hvem havde vel støbt fundamentet under deres færdigheder? Det havde vi vandrelærere - mens vi cyklede omkring!

(hun træder tilbage for næste optrin)

Scene 6: SKOLETUR

(To elever, skriver sammen på en stil om en cykeltur fra den danske skole i Bredsted)

Hvor langt cyklede vi egentlig? FØRSTE ELEV: (sydslevigsk udtale)

158 kilometer. ANDEN ELEV: (jysk udtale)

Bare for at se på danske skoler! FØRSTE ELEV:

Det var en god erfaring for hele klassen! ANDEN ELEV:

En stor del af det endda i strid modvind og regn! FØRSTE ELEV:

Det er vigtigt at vi får det med modvinden og regnen med! ANDEN ELEV:

Jeg husker ikke hvor vi først stoppede. FØRSTE ELEV:

Det var Nordstrand. ANDEN ELEV:

Nordstrand! FØRSTE ELEV: (tysk udtale)

Jeg sagde Nordstrand. ANDEN ELEV: (dansk udtale)

Allerede i Lüttmoorsiel var vi trætte. Hedder det Lüttmoorsiel? FØRSTE ELEV: (overhører det)

Jeg ved ikke hvad det ellers skulle hedde. Vi skriver Lüttmoorsiel! ANDEN ELEV: (lidt sur allerede)

Der samlede vi vores kræfter - og kunne cykle videre til Nordstrand. FØRSTE ELEV:

Der så vi den gamle danske skole, som blev bygget i 1951 og lukket seks år senere. ANDEN ELEV: (overhører udtalen)

Vi kørte så tilbage til Hattstedt - FØRSTE ELEV:

ANDEN ELEV:

Det hedder det ikke. Der skal stå Hatsted.

FØRSTE ELEV: (skriver ufortrødent)

I Hattstedt skulle vi sove i en gammel dansk skole.

(anden elev har efterhånden lært at bide sin ærgrelse i sig)

ANDEN ELEV:

Den er nu indrettet til forsamlingshus og bruges af SSF og spejderne.

FØRSTE ELEV:

Næste dag var vi friske og kunne cykle til Tønning.

ANDEN ELEV: (så er den gal igen)

Du skal skrive det med et dansk ø.

FØRSTE ELEV:

Hvad siger du det hedder?

ANDEN ELEV:

Tønning!

FØRSTE ELEV:

Det står der jo også!

ANDEN ELEV:

Fortsæt bare, ellers bliver vi aldrig færdige!

FØRSTE ELEV:

Men først var vi i Husum. Husum er en smuk by, dens navn kan man ikke nemt tage fejl af. Der så vi skibsmuseet -

ANDEN ELEV:

Nordsø Museet.

FØRSTE ELEV:

Nordsø Museet. Vi sov i Uffe Skole i Tønning.

ANDEN ELEV:

Uffe Skole er den ældste danske skole i Nordfrisland. Der fik vi ”vikingesuppe” og is.

FØRSTE ELEV:

Efter at have sovet der cyklede vi til Friedrichstadt.

ANDEN ELEV:

Frederikstad.

FØRSTE ELEV:

Har jeg skrevet. Fra Friedrichstadt var der kun 6 kilometer til (med hårdt g) Drage.

Drage er med blødt g.

ANDEN ELEV:

Hedder det bare Drage?

FØRSTE ELEV: (stadig med hårdt g)

Ja, det hedder det vist bare.

ANDEN ELEV: (lader det være)

I forsamlingshuset i Drage var der dækket fint bord til os. Huset blev bygget i 1951 og bagefter solgt til SFF for 1 DM. Dengang havde man D-Mark, nu har vi Euro.

FØRSTE ELEV:

Det hedder SSF.

ANDEN ELEV:

Næste morgen fik vi først noget at spise i Friedrichstadt.

FØRSTE ELEV: (kan ikke tage sig af det)

Frederikstad.

ANDEN ELEV:

Så kørte vi uden stop ned til Bredtstedt.

FØRSTE ELEV:

Op til Bredsted.

ANDEN ELEV:

Vi så rigtig mange danske skoler i Nordfrisland.

FØRSTE ELEV: (slutter skrivningen)

Og hvorfor? Fordi vi havde om emnet 'mindretal' i vores egen mindretalsskole. Det skal med. Det var jo det hele turen gik ud på, mindretal rundt omkring i Europa. Vi er kun et af de mindretal. Der er mange, mange flere end os. Det var det, hele turen handlede om!

ANDEN ELEV:

(første elev har stadig sine tvivl om både det ene og det andet, mens de forlader lokalet)

Scene 7: VANDRELÆRERINDEN OVERVEJER

(Vandrelærerinden ser sig om til alle sider)

VANDRELÆRERINDE:

Jeg fatter ikke hvor Jens bliver af. Han skulle for længst have været tilbage, han er så hjertens glad for mine timer. Og jeg ville jo helst videre allerede i aften. Men hvordan kan jeg komme videre på to flade dæk og med en gennemtygget sadel?

(hun ser længe ud over det forsamlede publikum)

VANDRELÆRERINDE:

Eller er det netop sådan man slår sig igennem og kommer videre, på to flade dæk og med en gennemtygget sadel?

(hun er blevet særdeles tvivlrådig)

VANDRELÆRERINDE:

Jeg er helst fri - det er for at sige det som det er.

(hun overvejer situationen en rum tid, det giver ikke rigtig noget)

VANDRELÆRERINDE:

Jeg kan desværre ikke sætte jer til at sy. I ser mig lidt for fummelfingrede ud til at kunne klare det. Vævestole har vi ingen af - så det duer heller ikke. Jeg kunne selvfølgelig sætte jer til at tegne, men jeg tror alligevel vi når længst med den gode gamle fortælling!

(hun bliver afbrudt af et stykke folkedansermusik)

VANDRELÆRERINDE:

Ingen musik nu! Det her er alvor!

(hun gør klar til at lade den næste situation udspille sig og får stoppet musikken)

VANDRELÆRERINDE:

På et tidspunkt blev mindretalssituationen til en beskyttelse og et værn. De unge mennesker slap for at grise hænderne og hjerterne til - men det var på et hængende hår. Fortællingen om at bevare sin spejderære!

(hun træder tilbage)

Scene 8.1: OM AT BEVARE SIN SPEJDERÆRE

(En tropsfører fra spejderne og en drengespejder hastigt ind. Vandrelærerinden er tilskuer til scenen)

Jeg melder mig ind i Hitlerjugend!

SPEJDER:

Det gør du i hvert fald ikke!

TROPSFØRER:

Jeg bliver fyret fra mit arbejde hvis jeg ikke gør.

SPEJDER:

Vi finder noget andet til dig, slap dog af.

TROPSFØRER:

Jeg bliver smidt ud af mit værelse.

SPEJDER:

Vi skaffer dig et sted at være.

TROPSFØRER:

Jeg kan ikke læse videre.

SPEJDER:

Alt det finder vi ud af, du må tro på os. Du har aflagt ed som spejder. Vi har aflagt et løfte om at vi vil gøre alt hvad vi kan for at hjælpe dig igennem.

TROPSFØRER:

Det er håbløst. Hver gang vi finder på en løsning, finder de på en ny udfordring. Til sidst kan vi overhovedet ikke løse det mere.

SPEJDER:

Det er præcis det vi kan.

TROPSFØRER:

Hvordan?

SPEJDER:

Vi har faktisk fået lovning på at medlemmer af den danske spejderbevægelse i Sydslesvig ikke behøver melde sig ind i Hitlerjugend.

TROPSFØRER: (sænker stemmen)

Har I det på papir?

SPEJDER: (fuld af mistro)

På papir!

TROPSFØRER:

SPEJDER:

Går pigerne også fri? Jeg spørger fordi ellers er vi ikke ret mange danske tilbage.

TROPSFØRER:

Enhver der er tilknyttet den danske spejderbevægelse går fri.

SPEJDER:

Det må jeg nok sige. Det kommer bag på mig.

TROPSFØRER:

Kan du se hvad det indebærer?

SPEJDER:

At vi slipper for dem.

TROPSFØRER:

Mere end det!

SPEJDER:

Mere end det kan jeg ikke se.

TROPSFØRER:

En spejder er ren i tanke, ord og handling.

SPEJDER:

Og alligevel skal vi i sidste ende opføre os som loyale statsborgere.

TROPSFØRER: (nikker til dette)

Vi skal aftjene værnepligt som alle andre, men indtil da slipper vi. Det indebærer at ingen fra den danske spejderbevægelse siden kan sættes i forbindelse med Hitler og hans slæng. Vi er frie i vores tanke. Engang vil vi kunne stå som de eneste ubesmittede i dette land.

SPEJDER:

Vi har stadig vores ære - vi har vores gamle myter og sagn i behold?

TROPSFØRER:

Engang vil man kunne se hvad den slags historier er værd.

SPEJDER:

Hvordan har nogen kunnet få den aftale på plads?

TROPSFØRER:

De ting snakker vi helst ikke for meget om.

SPEJDER: (stadig mistroisk)

Hvem har snakket med hvem om det?

TROPSFØRER:

Det må jeg ikke fortælle til nogen.

Men det er på spejderære?
SPEJDER:

Du har mit ord på det.
TROPSFØRER:

Det gælder min fremtid. Jeg er nødt til at vide hvor jeg skal gøre af mig, og hvordan jeg kan handle. Har Hitler selv været indenom?
SPEJDER:

Det må du spørge andre om.
TROPSFØRER:

Det er under alle omstændigheder godt benarbejde.
SPEJDER:

Det må man sige ja til.
TROPSFØRER:

Jeg melder mig selvfølgelig ikke ind i Hitlerjugend.
SPEJDER:

Det glæder mig at høre. Du slipper desværre ikke for at tjene i Wehrmacht.
TROPSFØRER:

Det er godt nok en broget verden. Men har vi fået sådan en aftale på plads med nazisterne, er det i orden med mig. Jeg holder mig til de aftaler jeg kan lide - Slesvig er min jord!
SPEJDER:

sc. 8.2 (en stor flok spejdere slutter sig til dem)

SPEJDERNE: (i kor)

Slesvig - er vor jord
Danmark - er vor mor
Hver spejder - er vor bror
Rah - Rah - Rah.

(de forsvinder ud lige så rapt som de kom ind. Vandrelærerinden tænker sig om og fortsætter mod publikum)

Sc. 8.3

VANDRELÆRERINDE:

I kan altid få en historie til, eller et par stykker. Men det forudsætter at I forholder jer rolige og hører godt efter, vi kan jo lige så godt få det bedste ud af situationen. Situationen er godt nok lidt speget. Nu tænker jeg både på denne aftens forløb og på det almindelige sydslesvigske morads. Først kom krigen og alt det slemme der skete der.

(næste scene indledes af overflyvende bombemaskiner. Det durrer tungt, og så er de allerede fløjet nordpå)

Scene 9: BOMBER OVER FLENSBORG

(En dansksindet kvinde kommer rystet ind på scenen. Hun har lige hørt om at en masse danske børn er blevet dræbt under bombardementet af Flensborgs havneområde og senere officielt begravet. Hun får øjenkontakt med lærerinden)

DANSKSINDEDE KVINDE:

Hvordan kunne det ske? De havde jo søgt sikkerhed - og så viser det sig at sikkerheden byder på mere usikkerhed end nogen kunne drømme om.

(hun ryster på hovedet over det hun lige har hørt. Lærerinden kender også historien og nikker med under det næste)

DANSKSINDEDE KVINDE:

Er det en del af omkostningerne? Er det den pris vi skal betale for at bo i dette fremmede land og under et styre vi ikke har sanktioneret?

(Vandrelærerinden bryder kort ind - uden at forvente, eller få, svar)

VANDRELÆRERINDE:

”Sanktioneret”?

DANSKSINDEDE KVINDE:

Femten danske børn slået ihjel - femten!

VANDRELÆRERINDE:

To danske børnehavelærerinder!

DANSKSINDEDE KVINDE:

De var gået i ned i beskyttelsesrummet under fiskekonservesfabrikken.

VANDRELÆRERINDE:

Rummet fik en fuldtræffer.

DANSKSINDEDE KVINDE:

Den 19. maj 1943.

VANDRELÆRERINDE:

Børnene kom fra ’Ingrid-Hjemmet’.

DANSKSINDEDE KVINDE:

En børnehave som man trygt betroede sine børn til -

VANDRELÆRERINDE:

Femten danske børn og to børnehavelærerinder.

DANSKSINDEDE KVINDE:

Men det var ikke det værste!

VANDRELÆRERINDE:

Det værste var at de under begravelsen blev indrullet som ”Faldne for fædrelandet” -

DANSKSINDEDE KVINDE: (citerer)

”I deres tro mod føreren og i deres uafrystelige vilje til den endelige sejr. De faldt i kampen mod den bolsjevisme der hang sammen med de kapitalistiske vestlige stater”.

VANDRELÆRERINDE:

Det sagde ledende folk inden for nazistbevægelsen.

DANSKSINDEDE KVINDE:

Og de sagde mere. ”Af deres store offer vil det nye Europa stå frem”, stod en admiral og en kredsleder frem og sagde...

VANDRELÆRERINDE: (fortsætter)

I en blanding af ideologisk bornerthed og almindelig dumhed.

DANSKSINDEDE KVINDE:

Det endte heldigvis med Aksel Schiøtz, og ”Sov sødt, barnlille”. Men ender det dér?

VANDRELÆRERINDE:

Ja, hvor ender det?

DANSKSINDEDE KVINDE:

Er der ingen der som Uffe rejser sig og forsvarer os?

VANDRELÆRERINDE:

Skal vi mon selv slå de slag der skal slås?

DANSKSINDEDE KVINDE:

Det er vist lige præcis det vi skal!

(Vandrelærerinden flygter ud af scenen under lyder af lavtflyvende allierede jagerfly. Den dansksindede kvinde er fast besluttet på at gøre noget ved det. Med enkle midler etableres et beskyttelsesrum som kvinden nu kommer til at befinde sig i)

Scene 10: BUNKEREN

(Det indre af et tilflugtsrum under bankerne over Flensborg. Der sidder mennesker herinde. Dette sker på kapitulationsdagen. Byens politimester er her også. Han går med høretelefoner og må gerne snakke plattysk. Han rejser sig, har nyt ude fra verden)

TYSK POLITIMESTER:

Es gibt Neues aus Hamburg.

STEMMER: (fra tilflugtsrummet)

Wir wollen wissen, wie es mit unserer Stadt steht!

TYSK POLITIMESTER:

Der Rundfunk von Hamburg hat mit den Zuhörern Abschied genommen!

(en dansk kvinde rejser sig og provokerer voldsomt - avislæseren)

DANSKSINDEDE KVINDE:

Skulle vi ikke gøre det samme her i vores gode by Flensborg?

TYSK POLITIMESTER:

In Hamburg gibt es kein Widerstand mehr.

DANSKSINDEDE KVINDE:

Det var på høje tid!

TYSK POLITIMESTER:

Defaitist!

DANSKSINDEDE KVINDE:

Jeg vil bare gerne høre om Flensborg er blevet erklæret en åben by!

TYSK POLITIMESTER:

Es geht mich keinen Dreck an, was du hören willst!

DANSKSINDEDE KVINDE:

Jeg vil høre at byen ikke skal forsvares!

(de lyder tilråb fra alle sider)

TYSK POLITIMESTER:

Noch ein Wort, und ich verhafte alle, die sich nicht verteidigungsbereit verhalten!

DANSKSINDEDE KVINDE: (hånlatter)

Så må du arrestere os alle sammen.

TYSK POLITIMESTER:

Und unsere schöne Stadt?

DANSKSINDEDE KVINDE:

Den er ikke køn mere. Den er gået til - som alt andet i Tyskland!

TYSK POLITIMESTER:

Welch falscher dänischer Geist spricht hier?

DANSKSINDEDE KVINDE:

Den er dansk - falsk er den ikke!

TYSK POLITIMESTER: (truende)

Ich weiss, wer du bist!

DANSKSINDEDE KVINDE:

Og hvor jeg bor?

TYSK POLITIMESTER:

Auch das!

DANSKSINDEDE KVINDE:

Det er stort ikke at være glem!

TYSK POLITIMESTER:

Du bist auf der falschen Seite des Zaunes gelandet!

DANSKSINDEDE KVINDE:

Snart vil du ønske at det var dig der var besat af den danske tankegang!

TYSK POLITIMESTER:

Noch haben wir den Krieg nicht verloren, noch kämpfen wir für unser Land, das oft niedergetreten wurde, aber trotzdem existiert. Noch sind wir echt Deutsche! Noch sind -

(en sirene. Den afblæser ikke kun alarmen, men hele krigen. Alle farer op og iler ud i verden og livet)

STEMMER: (på vej ud af rummet)

Frieden, wir haben jetzt den Frieden!

DANSKSINDEDE KVINDE:

Fred. Nu tabte I alligevel. Nu får vi se hvem der vinder det næste slag.

(hun vinker til politimesteren og farer ud efter de andre. Politimesteren bliver et øjeblik på scenen mens bunkeren forsvinder. Nederlaget har givet ham et par gode grunde til at tænke om, går derefter bekymret ud)

Scene 11: DANMARK TIL EJDEREN

(Ude i det fri retter den dansksindede kvinde sig kampklar op, klar til den tid der nu snart vil komme til landet. Men først går vandrelærerinden lige ind med en kort bemærkning)

VANDRELÆRERINDEN:

Så kom tiden efter krigen - på mange måder en løfterig tid!

DANSKSINDEDE KVINDE:

Nu vil vi have vores land tilbage! Efter al den afsavn, de mange lidelser og decimeringer, de triste nætter og mørke dage, efter at have ventet i alle de år - nu er vi omsider så vidt!

(en dansk folkefører slutter sig begejstret til hende)

FOLKEFØRER:

Nu må vi have Danmark tilbage til Ejderen!

DANSKSINDEDE KVINDE:

Og nu mener vi det virkelig for alvor!

FOLKEFØRER:

Den tabte datter vender hjem!

DANSKSINDEDE KVINDE:

Tror du vi er så heldige?

FOLKEFØRER:

Det er ikke et held!

DANSKSINDEDE KVINDE:

Hvad er det så?

FOLKEFØRER:

Det er simpel retfærdighed.

DANSKSINDEDE KVINDE:

Jeg vidste at det måtte ende på den måde!

FOLKEFØRER:

Det er opfyldelsen af alle de drømme, der har ligget under overfladen hos den danske befolkning her i Sydslesvig i alle de år - alt det vi har længtes efter.

DANSKSINDEDE KVINDE:

Opfyldelsen af alle overjordiske drømme!

FOLKEFØRER:

Ikke overjordiske drømme -

Underjordiske? DANKSINDEDE KVINDE:

Skjulte! FOLKEFØRER:

Det var præcis det, jeg mente! DANKSINDEDE KVINDE:

Som gammel spejder er jeg ren i tanke og handling! FOLKEFØRER:

Dette er gammelt dansk land, nu kan vi få det tilbage - hvis vi står sammen!
(folkeføreren ser sig om og nikker begejstret til alle sider)

FOLKEFØRER:
Tyskerne har tabt og tabt, de har ikke flere rettigheder tilbage. Nu er det vores tur til at vinde. Det så ikke godt ud en overgang. Det så faktisk ud som om kampen skulle tabes for evigt. Men nu har vi igen hovedet op og benene ned - det er en god følelse!

DANKSINDEDE KVINDE:
Sådan har jeg det også, præcis på den samme måde!

FOLKEFØRER: (på vej ud)
Jeg må straks have fat i den danske regering!

DANKSINDEDE KVINDE:
Jeg bliver stående og venter på udfaldet!

FOLKEFØRER:
Vi må smede, mens jernet er varmt!

DANKSINDEDE KVINDE:
Bliver det koldt, er det for sent!
(han er ude, hun bliver stående og venter)

Scene 12.1: DRØMMEN OM OKSEØERNE

(Vandrelærerinden kommer kort ind på banen igen)

VANDRELÆRERINDE:

Det varede en tid inden svaret kom. Imens udspillede der sig store drømme der alle rettede sig mod selv de mindste øer i Danmark og de ting, der skulle komme fra den kant.

(Hun ser på de to unge elever som sidder på en bænk og drømmer om fremtiden)

sc. 12.2

Jeg vil over til Okseøerne.

FØRSTE ELEV: (dansktalende)

Lieber nach Afrika.

ANDEN ELEV: (tysktalende)

Hvorfor lige til Afrika?

FØRSTE ELEV:

Dort scheint die Sonne immer.

ANDEN ELEV:

Det gør den altså også ovre på Okseøerne.

FØRSTE ELEV:

In Afrika ist es warm, man kann alles haben, was man will.

ANDEN ELEV:

Det kan man også på Okseøerne.

FØRSTE ELEV:

Afrika ist besser.

ANDEN ELEV:

Vil du virkelig ikke med til Okseøerne?

FØRSTE ELEV:

Meinst du da drüben ist alles gut - meinst du es wirklich?

ANDEN ELEV:

Glem det. Det kan alligevel ikke lade sig gøre.

FØRSTE ELEV:

Man muss das Eisen schmieden, so lange es heiss ist!

ANDEN ELEV:

Når jeg nu ikke engang har et pas - selv om jeg er dansk spejder og alt?

FØRSTE ELEV:

ANDEN ELEV:

Warum aber scheint auf die Ochseninseln immer die Sonne?

FØRSTE ELEV:

Det er fordi de ligger ude i vandet.

ANDEN ELEV:

Die Ochseninseln sind doch selber Land!

FØRSTE ELEV:

Men de er ikke store nok til at der kan blive dannet skyer over dem!

ANDEN ELEV:

Müssen Inseln denn gross genug sein, um Wolken zu bilden?

FØRSTE ELEV:

Måske vil du alligevel med, hvis det kan lade sig gøre?

ANDEN ELEV:

Kann man ja nur, wenn man ein Kanu hat.

FØRSTE ELEV:

Du kan måske slet ikke svømme?

ANDEN ELEV:

Und dazu noch einen Ausweis.

(første elev ser længe på anden)

FØRSTE ELEV:

Jamen, har du da heller ikke noget pas?

ANDEN ELEV:

Woher sollte ich einen Ausweis bekommen?

FØRSTE ELEV:

Hører du så til i Danmark eller her i Tyskland?

ANDEN ELEV:

Wie kann ich das ohne einen Ausweis wissen?

FØRSTE ELEV:

Man kan vistnok selv bestemme. På Okseøerne er der godt. Der er altid sol, og frisk luft, og masser af mad, særligt det sidste. Ingen går sultne i seng. Der er mad, det er Danmark.

(det tænker de noget over)

Scene 13: GRÆNSEN LIGGER FAST

(Folkeføreren kommer tilbage efter en snak med den danske regering. Den dansksindede kvinde står stadig og venter tålmodigt. Folkeføreren er totalt i chok)

Grænsen ligger fast.	FOLKEFØRER: (fremstammer)
Ligger grænsen fast?	DANSKSINDEDE KVINDE:
Grænsen ligger fast!	KOR AF STEMME:
Den ligger urokkeligt fast.	FOLKEFØRER: (bekræfter)
Grænsen ligger urokkeligt fast!	KOR AF STEMME:
Hvem siger at det forholder sig sådan?	DANSKSINDEDE KVINDE:
Det gør den danske regering, den danske regering!	KOR AF STEMME:
Det er den danske regerings faste og ufravigelige holdning.	FOLKEFØRER:
Hvordan kan det være en dansk regerings faste og ufravigelige holdning?	DANSKSINDEDE KVINDE:
Netop som fjenden har lidt sit største nederlag, bliver genforeningshåbet taget fra os.	FOLKEFØRER:
Jeg fatter det ikke!	DANSKSINDEDE KVINDE:
Hun fatter det ikke!	KOR AF STEMME:
Det gør ingen dansk.	FOLKEFØRER:
Det er et bagholdsangreb.	DANSKSINDEDE KVINDE:
Rent ud sagt et bagholdsangreb.	KOR AF STEMME:

Det er det skinbarlige forræderi.

FOLKEFØRER:

Et forræderi - det er lige hvad det er!

KOR AF STEMME:

Jamen, hvorfor vil danskerne ikke vide af os?

DANSKSINDEDE KVINDE:

Sådan spørger mange: Hvorfor vil danskerne ikke have os?

FOLKEFØRER:

Ja, hvorfor? Hvad sker der? Hvorfor, hvorfor?

KOR AF STEMME:

Vil det sige at den stakkels efterladte datter aldrig nogen sinde får lov at vende hjem?

DANSKSINDEDE KVINDE:

Grænsen ligger fast!

KOR AF STEMME:

Det ser ud til at hun skal blive hvor hun er.

FOLKEFØRER:

Heller ikke denne gang får den fortabte søster lov til at vende hjem!

VANDRELÆRERINDE: (lidt frem)

(de to går dybt bedrøvede ud - for ganske snart at vende tilbage igen)

VANDRELÆRERINDE:

Den datter der var blevet ladet tilbage syd for grænsen, så nu ud til for tid og evighed at skulle blive, hvor hun var. Det var som om hun var bestemt til at blive på det sted hun var endt, og hvor stor nød nu herskede og fremtiden så mere end dyster ud.

Scene 14: FLERE DRØMME

(De to elever funderer videre over tilstanden og drømmer på livet løs)

ANDEN ELEV:

Hier kann ich mich nie richtig satt essen - fast - - ganz aber nie!

FØRSTE ELEV:

Det er jo derfor jeg gerne vil over på den anden side.

ANDEN ELEV:

Wenn man hier bleibt, was tut man dann?

FØRSTE ELEV:

Man melder sig ind som dansksindet.

ANDEN ELEV:

Muss man dann dänisch lernen?

FØRSTE ELEV:

Det er vist nødvendigt.

ANDEN ELEV:

Wollen sie uns aber einmelden lassen?

FØRSTE ELEV:

Hvis du melder dig ind i deres skoler, eller i deres kirker - eller noget andet - så tager de dig - hellere end gerne. Og så får du maden sendt lige til døren. Du får undervisning og mad, og det er gratis. Det er bare at melde sig ind.

ANDEN ELEV:

Dann ist es wirklich dumm, es nicht zu tun!

FØRSTE ELEV:

Jeg kender nogen - de har meldt sig ind i alt muligt - og det lever de rigtig godt af.

ANDEN ELEV:

Wieso?

FØRSTE ELEV:

De er medlemmer af pinsebevægelsen, mormonerne, den danske kirke i Sydslesvig, det danske mindretal og en lang række foreninger med forskellige modsatrettede interesser.

ANDEN ELEV:

Und dann kriegen sie von allen was zum Essen?

FØRSTE ELEV:

De bytter - mad for tøj for eksempel. Du skal bare lige være klar over at de andre, altså tyskerne, vil kalde dig Speckdäne og alt muligt!

ANDEN ELEV:

Was geht es mich an, so lange ich mich satt essen kann!

FØRSTE ELEV:

Det kan du! Senere kan vi tage over til Okseøerne.

ANDEN ELEV:

Meinst du, es ist wie ein reines Paradies da?

FØRSTE ELEV:

Man skal bare se at få meldt sig ind!

(anden elev nikker alvorligt. De bliver foreløbig siddende. Vandrelærerinden bliver også inde og afventer)

Scene 15: DET MÅ VENDE ENGANG

(Folkeføreren og den dansksindede kvinde kommer igennem)

DANSKSINDEDE KVINDE:

Har det hele tiden været meningen at de skulle vende hende ryggen?

FOLKEFØRER:

Det er ligesom om alting er gået i stå her.

DANSKSINDEDE KVINDE:

Det må da vende engang!

(de er på vej ud)

DANSKSINDEDE KVINDE:

Tror du ikke snart det vender?

FOLKEFØRER:

Hvad skal jeg svare, når jeg ikke kender svaret?

DANSKSINDEDE KVINDE:

Det kan jo ikke fortsætte på denne måde, derfor må det også vende! De kan ikke efterlade deres kære datter i et fremmed land, uden nogen form for omsorg!

(de er ude)

Scene 16: LÆRERE OG FLERE ØNSKEDRØMME

(De to elever fortsætter deres snak om tilstanden)

FØRSTE ELEV:

Man kan mærke på lærerne, hvor de kommer fra.

ANDEN ELEV:

So ist es wohl immer mit Lehrern, sind sie nun dänisch oder deutsch.

FØRSTE ELEV:

Men tag nu vores rektor. Han buldrer op om Danmark til Ejderen og slaget ved Dybbøl og kongens fødselsdag. Og så råber han ud over os alle sammen: "Flensborg, du barn af Danmark, bliv dansk på ny!" Vi skal være klar til at ofre blod, sved og tårer for fædrelandet - men hvis blod, sved og tårer er det, tror du?

ANDEN ELEV:

Die unseren. Die jungen Menschen müssen sich immer zuerst opfern.

FØRSTE ELEV:

De danske lærere er en slags idealister og kæmper for en retfærdig sag. De vil gøre noget for deres danske brødre og søstre. De tyske er bare trætte af alt det de kommer fra.

ANDEN ELEV:

Was bin ich aber - nur ein Südschleswiger!

FØRSTE ELEV:

Det er da altid bedre end ingenting!

ANDEN ELEV:

Vom Paradies rausgeschmissen.

FØRSTE ELEV:

Hvad mener du: Smidt ud?

ANDEN ELEV:

Wo gehöre ich hin?

FØRSTE ELEV:

Du hører til her.

ANDEN ELEV:

Wo ist hier?

FØRSTE ELEV:

En del af Tyskland som også er en del af Danmark.

ANDEN ELEV:

Das deutsche haben wir hier mit jedem Tag. Das dänische ist nur ein Wunschtraum.

Ligesom Okseøerne?
FØRSTE ELEV:

ANDEN ELEV:
Ich sehe auf einmal rote Kühe und Milchmädchen da drüben. (første elev ser ikke noget)
Kann man von der kleinen Ochseninsel zu der grossen Ochseninsel schwimmen?

FØRSTE ELEV: (ryster på hovedet)
Strømmen er for stærk mellem øerne.

ANDEN ELEV:
Wieso ist denn der Strom zwischen den Inseln zu stark?

FØRSTE ELEV:
Det er umuligt at krydse vandet mellem øerne. Man bliver skyllet bort.

ANDEN ELEV:
Wo wird man denn hingespült?

FØRSTE ELEV:
Ud på det store hav - ud i den store verden!

ANDEN ELEV:
Das will ich aber gerne. Ich hatte immer den Wunsch, die grosse Welt zu sehen.

FØRSTE ELEV:
Men at svømme fra den ene ø til den anden - det vil du aldrig opnå. Foreløbig ligger der en grænse mellem dem og os. Vi bor i Tyskland - de er en del af Danmark! Mellem dem og Europa ligger kun Slesvig. Det er desværre mere end nok.

(de bliver siddende, siger ikke mere)

Scene 17.1: VENDER DATTEREN TILBAGE?

(Vandrelærerinden træder igen i karakter. Hun går hen til de to unge mennesker og lægger sine hænder på deres hoveder - som en Mor Danmark.

VANDRELÆRERINDE:

Hvad forkert er der egentlig i at have efterladt en datter syd for grænsen - så længe hun har det godt og bor under betryggende forhold! Dem der ikke vil bo sammen med hende, kan flytte væk. Der er flertalsbefolkninger på begge sider - en tysk sydpå, nordpå en dansk. Jeg er nødt til at sige at der er gode muligheder selv for en fortabt datter.

sc. 17.2

(lærerinden sætter sig på bænken ved de to unge og ser folkeføreren og den danske kvinde kommer ind igen – hver med et stykke papir)

DANSKSINDEDE KVINDE:

Vent lidt, med en smule tålmodighed begynder der alligevel at ske noget.

(folkeføreren og den danske kvinde holder hver sit stykke papir frem)

FOLKEFØRER:

Nu sker der noget ingen havde set komme. Noget ingen havde troet muligt.

DANSKSINDEDE KVINDE:

De danske foreninger i Sydslesvig er ved at blive voldsomt populære.

FOLKEFØRER:

Tilslutningen til dem vokser ligefrem med eksplosiv hast.

DANSKSINDEDE KVINDE:

Måske bliver befolkningspresset i sig selv så stort at det ender med at give os styrke til at sætte vores fordringer igennem. Alle er ved at være godt trætte af den tyske mentalitet.

FOLKEFØRER:

Måske kan vi stemme os hjem til Danmark - alene i kraft af vores talmæssige styrke!

DANSKSINDEDE KVINDE:

Tiden er med ét blevet vældig generøs - nu er det bare med at slå til - man kan frit vælge standpunkt og gå til hvilken side man lyster!

sc. 17.3

(vandrelærerinden som sidder ved siden af de to elever, kommer til at tænke på en sag)

VANDRELÆRERINDE:

Måske er der noget, Jens er endnu gladere for end at være sammen med os. Han kan vel ikke ligefrem være rendt på en kæreste? Og hvis hun nu er tysker, hvordan skal det så gå med hans danske? Nå, han skal nu nok klare sig, hans flid har altid været stor.

(hun prøver at lade som om det hele nok skal gå i orden til sidst)

Scene 18: ALLE DE MANGE TUSINDE

(Folkeføreren og den dansksindede kvinde bladrer videre i deres papirer, så det støver om dem)

DANSKSINDEDE KVINDE:

Har du set: Medlemstallet i de danske foreninger bliver ved med at stige.

FOLKEFØRER:

Snart kan vi sætte en helt ny styrke bag vores krav!

DANSKSINDEDE KVINDE:

Alene i kraft af vores numeriske tal!

FOLKEFØRER:

Det er helt fantastisk!

DANSKSINDEDE KVINDE:

Aldeles uhørt!

FOLKEFØRER: (tæller på fingrene)

20.000 - 30.000 - 40.000 - 50.000 -

(vandrelærerinden går frem for at stoppe ham)

VANDRELÆRERINDE:

60 - 70 - 80 - 90 ! - vi tager en pause inden det bliver for vildt!

(folkeføreren *vil* have det sidste ord)

FOLKEFØRER:

100.000!

(alle forlader scenen, sidst de unge)

PAUSE

ANDEN AKT

Scene 19.1: FORTIDENS SLÆGTER

VANDRELÆRERINDE: (kommer ind)

Alle de mange tusinde der nu dukkede op - alle de mange der dukkede frem af mørket -

(hun kommer i tanker om noget)

VANDRELÆRERINDE:

Men hvis Jens ikke snart dukker op, må jeg bede om en opredning her - eller også tager jeg herfra som jeg går og står. Det skal nu nok gå alt sammen, tingene ser for det meste lysere ud om morgenen. Hvis Jens' kæreste er tysker, må han se at få lært hendes sprog. Så kan han to plus sit eget plat, det giver allerede tre. På den måde kan han nå langt omkring, og hans børn vil indgå som en del af kulturen syd og nord for Okseøerne.

sc. 19.2

(den tyske politimester fra før har øvet sig i det danske. Han snakker det lidt gebrokkent, men udmærket nok. Han sidder hjemme sammen med sin kone og folder et stort ark papir ud. Hans kone er ligeledes tysk - men det er vigtigt for ham at hun snakker dansk)

POLITIMESTER:

Vi skal nok finde en forbindelse.

KONEN:

Wir werden schon eine Verbindung finden!

POLITIMESTER:

Dänisch bitte! Her har vi hele slægten ud til den mindste aflægger og helt tilbage til 1634. Det skal nok lykkes til sidst!

(konen kigger ned over papiret og ryster på hovedet)

KONEN:

Jamen, herregud, her er jo ikke nogen. De er ærketyske alle sammen.

POLITIMESTER:

Ikke alle. Jeg skal nok finde en tråd, der kan tilfredsstille selv den strengeste kritiker.

KONEN:

Jeg forstår ikke hvor du har din optimisme fra. Det er noget helt nyt hos dig.

POLITIMESTER:

Kig med i stedet. Stå ikke bare og vrid hænderne. Kig med. Hjælp.

KONEN:

Mener du virkelig at vores fremtid afhænger af det papir?

POLITIMESTER:

Ikke kun vores fremtid - hele vores eksistens!

(hun sætter sig sammen med ham)

KONEN:

Hele vores eksistens?

POLITIMESTER:

Engang vil halvdelen af Flensborg være dansksindet - så mon ikke det betyder noget!

KONEN: (kigger nøje)

Hvad med ham der?

POLITIMESTER: (ryster på hovedet)

Han kommer lige efter hende der!

KONEN:

Så vidt jeg kan se er han det bedste bud indtil nu.

POLITIMESTER:

Finder vi ingen, må jeg pukke på min ærkedanske tankegang.

KONEN:

Hvor har du samlet den op, om jeg tør spørge?

POLITIMESTER:

Jeg har fået den ind med modermælken.

KONEN:

Du mener vel fadermælken!

POLITIMESTER:

Fadermælk findes ikke!

KONEN:

Ifølge Hitler -

POLITIMESTER:

Glem det!

KONEN:

Du er da nødt til at finde en mandlig linje der holder hele vejen igennem!

POLITIMESTER:

Det er jo den jeg leder efter - jeg bestiller ikke andet!

(de ser desperat ned over navne og sider)

KONEN:

Det duer ikke. De er fra Thüringen, Bayern, Østprøjsen, Rhinlandet - det er lutter gode tyskere, der er ikke en dråbe dansk blod i nogle af dem - ikke en dråbe!

POLITIMESTER:

Vent! Her! Min tip-tip-tip-oldefar i direkte mandlig linje - han er født på Hooge. Hooge ligger i Vadehavet, de har en konge-pissel! Mere dansk kan det ikke blive!

KONEN:

Konge-pissel? Hvad er det?

POLITIMESTER:

En stads-stue hvor kongen strandede...

KONEN:

Er du helt sikker på at Hooge har været dansk engang?

POLITIMESTER:

Hvad ellers! Hvis ikke Hooge var dansk så ville den danske konge vel ikke være kommet på besøg?

KONEN:

Man bør vel være helt sikker.

POLITIMESTER:

Hooge var en del af det kongelige Nordfrisland indtil 1864!

KONEN:

Nedstammer du så fra friserne?

POLITIMESTER:

Nogle frisere er en del af danskerne! Her har vi beviset på, at min slægt er dansk, og at de har danske rødder. Dette er nok til at overbevise enhver om mine ærlige hensigter når jeg går hen og ansøger om at blive optaget i det danske mindretal med alle rettigheder!

KONEN:

Held og lykke! Ach, viel Glück wünsche ich dir und uns!

POLITIMESTER:

Hallig Hooge - komm in meine Arme!

(de giver hinanden en krammer)

Scene 20: DANSK ELLER IKKE DANSK?

(Politimesteren samler sine papirer sammen og går hen og lægger dem på skranken foran en mand, der skal tage sig af de mange ansøgninger der strømmer ind. Han nikker til politimesteren og lader forstå, at han vil vende tilbage med svar senere. Politimesteren bækker ud igen. Den ansvarshavende bladrer hurtigt ansøgningspapirerne igennem. Hans kone kommer ind og ser med, hun er i modsat manden begejstret for hver eneste af de nyankomne)

ANSVARSHAVENDE:

Jeg forstår ikke hvor han har fået den idé fra at han hører til hos os!

DANSK KONE:

Der synes jeg ikke der er spor at sige til.

ANSVARSHAVENDE:

Han drømmer!

DANSK KONE:

Lad ham beholde sine drømme.

ANSVARSHAVENDE:

Han mener at familien stammer fra Hooge.

DANSK KONE:

Hvad er der i vejen med Hooge?

ANSVARSHAVENDE: (indrømmer)

Det kunne være Hallig Hooge.

DANSK KONE:

Hvad kunne det ellers være?

ANSVARSHAVENDE:

Et af de farligste steder under første verdenskrig.

DANSK KONE:

Hvor ligger det sidste Hooge så?

ANSVARSHAVENDE:

I det østlige Belgien.

DANSK KONE:

Var Hallig Hooge da dansk?

ANSVARSHAVENDE:

Man kan måske - med lidt god vilje -

DANSK KONE:

Hvor mange personer søger den mand for?

ANSVARSHAVENDE:

Mand, kone og fire børn.

DANSK KONE:

Seks mennesker - det er mange på én gang! Medlemstallet i de danske foreninger er jo allerede begyndt at skrumpede ind igen!

ANSVARSHAVENDE:

Jo, det er mange at skulle sige nej til.

DANSK KONE:

Kan man ikke satse på den Hallig?

ANSVARSHAVENDE:

Det vil jeg helst ikke i gang med.

DANSK KONE:

Du er nødt til at tage dem ind!

ANSVARSHAVENDE:

Det er mit arbejde at gennemgå alle ansøgninger for skjult nazisme og tysk ophav. Jeg skal sortere dem fra der er åbenbart grundløse.

DANSK KONE:

Og det mener du at de her er?

ANSVARSHAVENDE:

De er ærketyske og har aldrig været andet!

DANSK KONE:

Nu vil de skifte og være danskere - det er seks personer!

ANSVARSHAVENDE:

Lidt nazi-tendenser er der nok også, men det kunne man vel se bort fra.

DANSK KONE:

De vil fylde godt op i vores skoler, og senere vil de være repræsentanter for en god sag. Vi skal have en vis styrke for at kunne magte det tyske samfund.

ANSVARSHAVENDE:

Og det får vi, mener du, ved at tage hvem som helst ind?

DANSK KONE:

Ikke hvem som helst. Men nogen må der med!

ANSVARSHAVENDE:

Det bliver så uldent på den måde.

DANSK KONE:

Uld luner man sig godt ved.

ANSVARSHAVENDE:

Der hviler et stort ansvar på mine skuldre.

DANSK KONE:

Og det forvalter du på bedste vis. Bliv ved med det, men lyt også ind imellem til mig. I øvrigt synes jeg du skal bede om en bedre stilling. Du har vist dit værd for danskheden her i Sydslesvig. Nu må du snart kunne begynde at stille krav. Du sidder her dag ud og dag ind med en stak ansøgninger så stor som en ladeport! Og ved du hvad: De tyskere, de skal være med til at kæmpe for at åbne porten til resten af Tyskland.

ANSVARSHAVENDE:

Jeg tror du er lidt for tidligt ude med det der.

DANSK KONE:

Hellere tidligt ude end for sent fremme!

ANSVARSHAVENDE:

Engang kan alle melde sig ind.

DANSK KONE:

Og jo stærkere står vi!

ANSVARSHAVENDE:

Jamen, så - så tager vi hele familien!

DANSK KONE:

Det er jeg glad for at høre. Du har afvist så mange i dag, at du har kørt dig selv ned i et sort hul! Kom op i lyset igen og vis dig fra din positive side!

ANSVARSHAVENDE:

Har jeg ikke lige gjort det?

DANSK KONE: (tænker efter)

Måske sluttede han sig til nazisterne for at beholde sit arbejde eller for at få børnepenge.

ANSVARSHAVENDE: (nikker)

En synder der kommer på bedre tanker, er ingen synder.

DANSK KONE: (vældig glad)

So ist es, und so bleibt es!

(hun giver ham et kys som yderligere et tegn på at han har gjort det rigtig godt. Bagefter går de ud og giver plads til det næste par)

Scene 21.1: EN POLITIKER BAKKER UD - OG IND

(En politiker og hans slægtning i vild diskussion. Vandrelærerinden er trådt til side)

SLÆGTNING:

So ist es, und so bleibt es. Nu var det så din tur til at opfylde din pligt over for dit fædreland, ligesom din far og din bedstefar gjorde det i første verdenskrig og din bror i denne. Og hvad gjorde du: Stak af og vendte først hjem igen, da krigen var forbi!

POLITIKER:

Ja, jeg stak af. Jeg giver ikke en døjt for al den snak om pligtens tunge bud. Det kan ikke være min pligt at tjene en forbrydarnation.

SLÆGTNING:

Det er dog dit Tyskland.

POLITIKER:

Det er kun folk der har dansk statsborgerskab og derfor ikke skal indkaldes der råber op om vores ansvar over for selv den nazistiske stat.

SLÆGTNING:

Og nu gør jeg det også. Det er nu engang din stat - og har altid været min!

POLITIKER:

Men den stat var ond. Mens jeg var soldat i Polen blev det helt klart for mig at parolen om pligtens bud ikke har nogen gyldighed. Det kan ikke være ens pligt at adlyde en tyrann.

SLÆGTNING:

Til tider kan det.

POLITIKER:

Når et menneske bukker under for den såkaldte pligt, gør han i virkeligheden ikke andet end at bukke under for andre menneskers dårlige vaner og tilbøjeligheder!

SLÆGTNING:

Der er så meget man som menneske må sige ja til.

POLITIKER:

Det er også nødvendigt at kunne sige nej.

SLÆGTNING:

Du kan ikke fraskrive dig et medansvar for den stat du er en del af.

POLITIKER:

Der er en anden slags ansvar - et større ansvar.

SLÆGTNING:

Den stat var i krig mod sine fjender.

POLITIKER: (prøver at dysse det ned)

En krig den selv havde påført sine fjender! (forstår at han ingen vegne kommer med sin argumentation) Nu snakker vi ikke mere om det, nu er krigen heldigvis forbi.

SLÆGTNING:

Betyder det så at vi skal udleveres til Danmark?

POLITIKER:

Grænsen ligger urokkeligt fast. Det har den danske regering erklæret. Den har måske antydnet at vores forhold skal overvejes på ny, og at det ad åre kan komme til en ny folkeafstemning, hvis et flertal i Sydslesvig går ind for det.

SLÆGTNING:

Et flertal!?

POLITIKER:

At grænsen ligger fast, er stik imod min barndoms tro på, at Sydslesvig igen skal forenes med Danmark. Men uden et flertal kan man jo ikke - - jeg går ind i politisk arbejde.

SLÆGTNING:

Det kan jeg vel ikke forhindre dig i.

POLITIKER:

Jeg er klar til kampen!

sc. 21.2 (vandrelærerinden frem med en forklaring. Slægtningen trækker sig lidt tilbage)

VANDRELÆRERINDE:

En overgang så det faktisk ud til at man efter en afstemning kunne få flertal for at få Sydslesvig tilbage til Danmark.

(politikeren vender sig mod hende)

POLITIKER:

Det ville have været en ganske simpel gentagelse af selvbestemmelsesretten.

VANDRELÆRERINDE: (erklærer sig enig)

Et almindeligt og godkendt flertal ville have stemt os tilbage.

POLITIKER:

Vi kunne have gentaget afstemningen fra 1920.

VANDRELÆRERINDE:

Der havde også været forslag fremme om at lade Flensborg og områder syd for grænsen skifte over til Danmark.

POLITIKER:

Det ville vi til gengæld ikke være med til.

VANDRELÆRERINDE:

Ikke flere delinger. Slut med at dele.

POLITIKER:

Nu hed det alt eller intet!

VANDRELÆRERINDE:

Og intet blev det.

POLITIKER:

Datteren måtte blive hvor hun var.

VANDRELÆRERINDE:

Hvorfor måtte hun egentlig det når alt lykkedes for os?

POLITIKER:

Tysk økonomi groede for hastigt. Vi skændtes for meget indbyrdes. Befolkningen hørte til i Danmark, men Danmark ville ikke have os, ikke før vi kom krybende på vores knæ!

SLÆGTNING:

De ville sågu ikke alligevel. So ist es, und so bleibt es.

POLITIKER:

Vi ville jo bare have Danmark til Ejderen.

VANDRELÆRERINDE:

Det var måske et lidt voldsomt krav at møde frem med.

POLITIKER:

Det er eventyr og drømmesyn der fører frem til dette krav - og de stikker dybt hos os, men for danske politikere er det en ugennemførlig drøm. Ikke for os. I løbet af få generationer er der flyttet så mange tyskere fra Sydslesvig at landet mellem den nuværende grænse og Ejderen næsten ligger tomt hen. Så er det på tide at tænke på om man kan flytte grænsen.

SKJOLDMØEN: (haster igennem)

Danmark til Ejderen, landet er vort! Landet er vundet, landet er vort!

POLITIKER: (nikker efter hende)

Ja, det kan nås endnu!

(han afbrydes af Dukke 1 – Lillesøsteren fra Sydslesvig (i folkedragt fra Angel) og Dukke 2 - Storesøster fra det nordlige Sønderjylland (i folkedragt fra Løjt Land). I overlegen marionetstil overtager scenen og efterlader Politiken, Slægtningen og Vandrelærerinde trængt op i et hjørne.)

Scene 22: DUKKESPIL 1

Vel ka' det ej! Det er alt for sent!

DUKKE 1: (snakker i "sydslesvigsk" tone)

Det er ikke så pænt at afbryde sådan... Hvem er du?

VANDRELÆRERINDE:

Søsteren der ikke vendte hjem! - Jeg er sydslesviger.

DUKKE 1:

Og hende du følges med?

VANDRELÆRERINDE:

Min storesøster fra Nordslesvig...

DUKKE 1:

Synnejylland om jeg må be'!

DUKKE 2: (snakker i jysk og synnejysk tone)

Sludder og vrøvl! Du er fra Nordslesvig og jeg fra Sydslesvig. Sønderjylland er bare noget Mor Danmark har fundet på at kalde dig, fordi det er *dig* der er hendes øjsten! Mig har hun glemt i farten.

DUKKE 1:

Vel har hun ej! Og det har altid heddet Synnejylland at du ved det!

DUKKE 2:

Nordslesvig, Nordslesvig, Nordslesvig! – (repeterer som en remse) Nørrejylland lå mellem Kolding og Skagen og Sønderjylland mellem Kolding og Rendsborg. (peger på Vandrelærerinden) Det har jeg lært i skolen af frøkenen der...

DUKKE 1:

Joh... og ja og alligevel ikke rigtigt... det er lidt indviklet at forklare... Ser I, i gamle dage..

VANDRELÆRERINDE:

... hed det også Synnejylland!

DUKKE 2:

Nej Nordslesvig! Nordslesvig! Efter 1864 kaldte de dansksindede sig for Nordslesvigere...! Det har jeg læst i...

DUKKE 1:

Så så, kære søstre – på en måde har I jo begge ret... der er gået lidt kludder i begreberne... efter genforeningen er det jo det tyske mindretal i Sønderjylland som kalder sig for nordslesvigere og...

VANDRELÆRERINDE:

DUKKE 1: (er blevet meget ophidset)

Jamen det er da uhørt frækt at kalde det for genforening, når det kun var min forkælede storesøster som kom hjem til Mor Danmark – og hed det for resten ikke også Slesvig da det hele var hertugdømme?

DUKKE 2:

Vår ka' ho' snak! Dæ'r da retti kâmmet knal'ål!

DUKKE 1:

Hvad sir' du? Tal dog dansk til mig!

DUKKE 2:

Det gør ossel! Vi har altid snakket synnejysk, det er ærkedansk, er det!

DUKKE 1:

Sådan lidt halvtysk - eller er det plattysk for begynderel!

DUKKE 2:

Du sku' nødig snakke sku' du! Du med dit sydslevigske sprochen!

VANDRELÆRERINDE:

Så, så børnlille – og I dernede sidder også pænt stille uden at blande jer! (til Dukke 2)
Hvad var det du sagde til din lillesøster?

DUKKE 2:

Vår ka' ho' snak! Dæ'r da retti kâmmet knal'ål!

VANDRELÆRERINDE:

Og hvad betyder så det?

DUKKE 2:

Næ folk begejstres ka di snæ et få æ arm nee.

VANDRELÆRERINDE:

Ik' mer' synnejysk, tak – prøv at oversæt det til rigsdansk.

DUKKE 2: (overtydligt)

Der er da rigtigt kommet knald på! Gang i den!

DUKKE 1: (forstår næsten og alligevel ikke)

Gang i den! ja ja – det er cool.

DUKKE 2:

Nej hot!

DUKKE 1: (forstår nu det hele)

Jah, jah super cool!

VANDRELÆRERINDE: (til alle)

Ja, ja der ser I at det ikke er så let med sprogforbistringen – det er der også skrevet bøger om. Jeg har en af dem i tasken...

(hun fisker en bog i miniformat op af sin skoletaske og viser den til søstrene)

Jeg kredser jo for dig.

DUKKE 1: (bliver nu søsterkærlig)

Kredser for? Hva' æ det får naue?

DUKKE 2:

So macht man...

DUKKE 1: (viser det: ær søsteren)

Nåh! Du kræser for mig.

DUKKE 2: (forstår)

Ja genau, kredser om dig!

DUKKE 1: (har kærttegnet søsteren)

Hvaffor noget? Forstår ikke. (irriteret til Lærerinden) Kommer du så med den bog om sproget?

DUKKE 2:

Der er bogen. Hvem er det sin?

DUKKE1 : (peger på bogen)

Det hedder: Hvis er det?

DUKKE 2:

Hvis er det sin?

DUKKE 1:

Tal nu *gammeldags* dansk - hvis du ellers er i stand til det!

DUKKE 2:

Har du hørt fra din neandertalmand?

DUKKE 1: (driller)

Han har ikke sendt mig sit kort. Han havde ikke noget!

DUKKE 2: (driller igen)

Nå da, hverken langt eller kort!

DUKKE 1:

Hvem har så et?

DUKKE 2:

Jeg kradser dig øjnene ud af hovedet.

DUKKE 1:

Få mæ æ do plat å dyft gonat!

DUKKE 2:

Jeg drejer dig armen om.

DUKKE 1:

Æet da alde mee næwe som ka bliw såen få småt få dæ!

DUKKE 2:

Vi kender os længe.

DUKKE 1:

Alt for længe og alt for kort, kære lillesøster, mæn de gør et naue!

DUKKE 2:

Jeg sætter dig til vækst før du ser dig om!

DUKKE 1:

Te hvaff naue?

DUKKE 2:

Til vækst!

FØRSTE DUKKE:

Nå til vægs, mener du!

DUKKE 2:

Jeg afskediger mig!

DUKKE 1:

Jammen a tøss slet et a de æ e dom idæ! Mojn do.

DUKKE 2:

Moin, moin...

DUKKE 1

(Der lyder musik, rigtig spillemandsmusik – dukkerne som var på vej væk fra hinanden begynder nu at danse med hinanden)

VANDRELÆRERINDE:

Efter dette lille sprogkursus i sydslesvigske og synnejyske udtryksmåder, og andet sprogligt affald som ingen kan sige sig fri af, skulle der egentlig være grænseoverskridende folkedans for alle – også jer dernede. Men her er jo ikke plads til at bevæge sig på, så vi må desværre give afkald på den fornøjelse.

(musikken fortsætter under det næste, nu mere som en slags muzak over højttalerne i en butik)

Scene 23: I SUPERMARKEDET

(En moderne dansker i motorcykeldress kommer hen til et kasseapparat med en indkøbsvogn og skal udfylde en toldsedel for dåsepanten. En kassedame sidder parat til at betjene ham, han er meget stolt af sit tyske)

Zwei Rahmen Bier. KUNDEN: (om sine indkøb)

Der er tilbud på tre rammer. KASSEDAMEN:

(kunden ser ret længe på hende)

Hør engang - er det her ikke Tyskland? KUNDEN:

Ellers kunne du ikke få tre rammer til den pris. KASSEDAMEN:

Du snakker dansk. KUNDEN:

Det var nydeligt sagt. KASSEDAMEN:

Ich habe geübt und geübt - KUNDEN: (prøver alligevel på tysk)

Det havde ikke været nødvendigt. KASSEDAMEN:

Du skulle jo snakke tysk, jeg forstår det ikke! KUNDEN:

Det må være fordi jeg er en af de der glemte danskere. KASSEDAMEN:

De glemte danskere, hvad er det for nogen? KUNDEN:

Det er sydslesvigerne. KASSEDAMEN:

Dem har jeg aldrig hørt om. KUNDEN:

Så har du ikke hørt ordentligt efter. KASSEDAMEN:

KUNDEN:

Jamen, jeg er da i Tyskland! Jeg viste godt nok ikke pas, men jeg krydsede da en grænse.

KASSEDAMEN:

Du står ganske rigtigt på tysk jord, og jeg er en god tysk statsborger.

KUNDEN:

De glemte danskere? Jeg mindes aldrig at have glemt nogen hernede - har altid haft både børn og kone med hjem. Hvad er jeres mission hernede, hvem taler I på vegne af?

KASSEDAMEN:

Vi taler på vegne af os selv, måske er det dét der er vores mission.

KUNDEN:

Og du bor i det her udland? Hvorfor flytter du ikke bare hjem?

KASSEDAMEN:

Hjem! Hvorfor skulle jeg ikke blive boende her hvor jeg bor?

KUNDEN:

Det er sgu da underligt.

KASSEDAMEN:

Hvad underligt er der ved det?

KUNDEN:

Er det her så dit hjem? Har et projekt som det her overhovedet nogen gang på jord?

KASSEDAMEN:

Hvis du kommer tilbage om en tre-fire generationer, så kan jeg svare dig.

KUNDEN:

Jamen, så kommer jeg tilbage når - hvad er det for en musik?

KASSEDAMEN: (svarer ikke)

Hvad siger du - skal det være to eller tre rammer øl?

KUNDEN:

Jeg må nok hellere tage seks, nu vi er ved det.

(han er på vej tilbage i butikken, men vender så om)

KUNDEN:

Om tre-fire generationer er jeg død.

KASSEDAMEN: (med et sødt smil)

Det er vi måske også.

(Musikken stopper)

Scene 24: VANDRELÆRERINDENS TVIVL

(Vandrelærerinden kigger længe efter motorcyklisten. Hun er meget misundelig på ham)

VANDRELÆRERINDE:

Sådan en maskine skulle jeg selv have haft før i tiden. Han har oven i købet en sidevogn til alle de rammer øl. Der kunne jeg have haft alle mine bøger og tidsskrifter og mapper!

(hun lader som om hun stiger på sådan en motorcykel og drøner derudad - men stopper det lige så hurtigt igen)

VANDRELÆRERINDE:

Ligger danskheden for døden i Sydslesvig? Der er nogle der påstår at når de gamle uddør, er alt forbi. Er der så mening i, at jeg får min løn for at gå og holde liv i det, som alligevel dør en dag? På den anden side: Hvilke gamle snakker vi om? De der var gamle, da jeg var ung, eller den generation jeg nu tilhører?

(hun går lidt rundt om sig selv)

VANDRELÆRERINDE:

Hvem er gamle, når de unge selv bliver gamle og ikke længere er helt så unge? Hvordan kan vi uddø, når der hele tiden kommer nye til, som vil nyde godt af de gode tilbud, der ligger og venter på dem?

(hun ryster på hovedet)

VANDRELÆRERINDE:

Engang kommer der vel noget ud af det.

(hun går lidt rundt om sig selv og virker pludselig usikker)

VANDRELÆRERINDE:

Hvis min tid er ude, er andres tid inde. Så kan man bare håbe, at de tager bedre vare på deres egen tid end folk før deres tid tog vare på deres. Jeg er måske for pessimistisk nu, men det er der så ikke noget at gøre ved.

(hun stopper op for at overvære hvad der nu udspiller sig)

Scene 25: DEN SERBISKE PIGE

(En journalist er i gang med at interviewe en ung pige. Hun er mildt sagt ikke et let offer)

JOURNALIST:

Hvad føler du dig som? Du ser, ja undskyld, hverken dansk eller tysk ud.

PIGEN:

Sådan cirka lige dele serber, dansker og tysker.

JOURNALIST:

Og nu er du blevet medlem af det danske mindretal?

PIGEN: (ret stolt)

De har accepteret mig som fuldgyldigt medlem.

JOURNALIST:

Og ingen har sat spørgsmålstegn ved det?

PIGEN:

Spørgsmålstegn?! Hvem skulle dog gøre det?

JOURNALIST:

Er dine forældre da ikke serbiske, sagde du?

PIGEN:

Tag nu tyskerne. For dem er du tysker når du snakker tysk - uanset hvor du kommer fra.

JOURNALIST:

Du mener at du har ret til at vælge fuldkommen frit efter din egen overbevisning?

PIGEN:

Alle der bor i grænselandet har vel ret til frit at vælge sin nationalitet. Så, ja.

JOURNALIST:

Tre nationaliteter, det må trods alt give noget at overveje.

PIGEN:

Det spekulerer jeg ikke på. Däne ist, wer will.

JOURNALIST:

Men du er tysk statsborger? Så er du da også en slags tysker?

PIGEN:

Jeg er tysk statsborger for at kunne hjælpe med det danske. Det er lige ud ad landevejen.

JOURNALIST:

Skal danskerne så bare tage alle de tyskere ind de kan?

PIGEN:

Det skader ikke at de ved hvad tyskerne laver.

JOURNALIST:

Jamen, hvor ender det henne?

(hun ser spørgende ud)

JOURNALIST:

Du må da være et dilemma for det danske mindretal.

(hun ser endnu mere spørgende ud)

JOURNALIST:

Du er jo på ingen måde - sådan rigtig dansk.

PIGEN:

Snakker jeg ikke et tydeligt og klart dansk?

JOURNALIST:

Dit danske er der ikke noget i vejen med.

PIGEN:

Orienterer jeg mig ikke efter Danmark?

JOURNALIST:

Gør du?

PIGEN:

Og efter Tyskland?

JOURNALIST:

Jamen, hvad så med Serbien?

PIGEN:

Det holder jeg også lidt øje med.

JOURNALIST:

Skal danske skatteborgere så også betale for det?

PIGEN: (slutter brat af)

Hvornår kommer det i avisen?

JOURNALIST:

I morgen måske.

(hun nikker tilfreds. De forsvinder ud i hver sin retning)

Scene 26.1: DUKKESPIIL 2

(Vandrelærerinden træder frem og ser langt efter den unge pige og journalisten)

VANDRELÆRERINDE:

Ja, de unge - de kan hurtigt få en på huden - måske bare fordi de mener de er slesvigere, ikke blot tyske eller danske. Men sådan er der altid nogen, der har haft det. Man hænger ved sin hjemstavn mere end ved en nation. Hjemstavnen har det hele - Den har en vid horisont og fire sprog: tysk, plattysk, frisisk og dansk. Måske er det bare det vi skal tilbage til - eller frem til.

sc. 26.2

DUKKE 2

Fem! Fem sprog! Du glemte helt synnejysk. Vi er vel også stadig en slags slesvigere! Også manne i det tyske minnertal snakker synnejysk tæ dagli.

VANDRELÆRERINDE:

Jo det kan du jo nok have ret i, men jeg tænkte nu mest på os i Sydslesvig.

DUKKE 2:

Du sa' e lige sæl: *slesvigere* – ikke blot tyske og danske. Vi i Synnejylland står sammen tæ æ bevarls af æ synnejysk sproch å kultue!

DUKKE 1:

Ja, I står sammen om pølser og øl oppe i Nordslesvig! I sønderjyder har danske sind og tyske maver!

DUKKE 2:

Danske sind og tyske maver, I sku' snakke! Vi har stadig vores egne egnsretter og det synnejyske kaffebord, det har de ikke nord for Kongeåen!

DUKKE 1:

Uden mange falbelader gør vi i grænselandet Danmark større!

VANDRELÆRERINDE:

Citat: Flensborg Avis. Men her drejer det sig om danskerne i Danmark!

DUKKE 1:

Ja, de må forstå hvad det er vi vil - og hvad vi har gang i syd for grænsen.

DUKKE 2:

Os i Synnejylland kalder de den rådne banan! Dem ovre i Københavnstrup og omegn, men hos os er det danske det stærke, men de tysksindede holder stædigt fast og spejler sig nu i et bomstærkt nyt Tyskland, som de ser op til.

DUKKE 1:

Sydslesvig kalder! Så må de danske politikere slå ørerne ud!

VANDRELÆRERINDE:

Tror du da de lytter til vores snak?

DUKKE 1:

Hvad vil de ellers med os?

VANDRELÆRERINDE: (tænkepause)

Kun fremtiden kan vise om det danske er stærkere end det tyske.

DUKKE 1:

Så må de danske politikere gå foran med et godt eksempel! Så vi har noget at se op til.

DUKKE 2:

Flere danske familier i Synnejylland er begyndt at sætte deres børn i de tyske børnehaver og skoler. Så ungerne lærer begge sprog og kulturer. På en måde føler de sig både danske og tyske – men mest som synnejyder selvfølgelig.

DUKKE 1:

De danske skal være åbne i sindet og fremsynede i deres tankegang, de skal vise sans for andre menneskers behov - og forvandle fremmedes svagheder til storhed og berømmelse. De skal være som en åben port mod verden og bruge os i en kamp for større lighed!

DUKKE 2:

Men hvis nu tyskerne er bedre til det?

DUKKE 1:

Jamen, vi har da København Bonn-erklæringerne!

DUKKE 2:

Hvis nu det tyske har en større tiltrækningskraft end det danske?

DUKKE 1:

Engang var det danske stærkere, ja stærkest!

DUKKE 2:

Men er det sådan i vore dage?

DUKKE 1:

Vi kæmper videre med oprejst pande!

DUKKE 2:

Men hvad nu hvis det tyske alligevel har den største modstandskraft hos jer?

DUKKE 1: (prøver at forsvare sig)

Ja, så må det tyske vinde. Vi er ikke stærkere end vi er.

DUKKE 2:

Tyskland er vel også et godt land at leve i?

DUKKE 1:

Tyskland er absolut ikke værst.

DUKKE 2:

Så indrøm det åbent og én gang for alle!

DUKKE 1:

Jeg indrømmer dig én ting: Retten til at være uenig.

DUKKE 2: (triumferer, griner)

Men dig indrømmer jeg kun retten til at være 100% enig med mig!

VANDRELÆRERINDE:

(til Dukke 2) Så tror jeg vi slutter her! Du skal ikke være så hovmodig og næsvis! Selv om du er den søsteren der kom tilbage. (til begge) Og så opfører I jer ordentligt begge to. (til Dukke 1) Og du søster der ikke vendte hjem: Husk nu at folk ser på dig, folk lytter. Dine ord er ikke kun dine ord, de tilhører flere generationer af folk, der bor syd for grænsen og har deres hjerter nord for.

Scene 27: JENS VENDER HJEM - MEN IKKE DATTEREN

(Vandrelærerinden ser sig om til alle sider: Det meste er til at fortvivle over, og måske er det bare det hun skal gøre. Men så tager hun en beslutning)

VANDRELÆRERINDE:

Jeg tager min cykel og kører af sted, på fælgene om galt skal være. Jeg går på pension, og det er så det sidste I hører fra mig. Jeg tror ikke det er klogt at hænge på som statist i det lange løb. Det kan min gamle cykel, og kadaveret, slet ikke holde til.

(hun kommer til at tænke tilbage i tiden)

VANDRELÆRERINDE:

Det der med en cykel, det er nu luksusagtigt. Jeg husker engang for længe siden hvor jeg led af venebetændelse. Jeg kunne hverken gå eller cykle. Og så var det en vinter vi skulle til julekomsammen. Der var seks kilometer derhen. Bil havde vi ikke - men af sted skulle vi. Min mand - jeg havde en mand dengang - trak mig på en lille slæde. Der kom ikke ret mange den aften, men det gik på bedste måde. Da vi skulle hjem, spurgte en af gæsterne om han kunne køre med os. Det kunne han bestemt godt, men han blev lidt lang i hovedet, da han fik slædesnoren smidt over nakken og måtte hjælpe med at trække mig hjem.

(Jens kommer ind)

VANDRELÆRERINDE:

Der har vi Jens. Så nåede han alligevel frem.

JENS:

Og har lappet dine dæk og ordnet din sadel. Din cykel er så god som ny!

VANDRELÆRERINDE:

Hvad med hunden, er den sikret?

JENS:

Den er tilbage i sin lænke.

VANDRELÆRERINDE:

Godt. For hør nu her! Fornylig har SSW lukket op for øget medlemsindflydelse! Det er da noget der godt kan få en til at klappe i sine små hænder! Og hvad mener du ikke SSF alt har fået gennemført, det er helt og aldeles utroligt!

JENS: (meget nøgtern)

Jeg skal gerne være med til at klappe.

VANDRELÆRERINDE:

Nogle bliver klogere.

JENS:

Det er set før.

VANDRELÆRERINDE:

Måske gælder det i sidste ende endda mig.

JENS: (ryster på hovedet)

Der er et princip hernede der kan holde folk på benene i mange år.

VANDRELÆRERINDE:

Det princip der hedder bispist, bedrukket og besnakket?

(det var vist noget i den retning han tænkte på)

JENS:

Det princip kan bringe folk højt på strå.

VANDRELÆRERINDE:

Så kan de sidde der og gale op!

(hun ser indtrængende på ham)

VANDRELÆRERINDE:

Hvad så. Har du fået en kæreste?

JENS:

Dig kan man ikke skjule noget for.

VANDRELÆRERINDE:

Er hun tysk?

JENS:

Hun er dejlig.

VANDRELÆRERINDE:

Det spurgte jeg ikke om!

JENS:

Hun er tysk, og vi deles lige over.

VANDRELÆRERINDE:

Hvad mener du med at I deles lige over?

JENS:

Hun lærer bedre dansk. Jeg lærer bedre tysk - det gør vi på skift!

VANDRELÆRERINDE:

Det er et udmærket princip.

JENS:

Et af dem.

VANDRELÆRERINDE:

Men det kan stadig gå gruelig galt.

JENS:

Det er ikke nemt med alle de ting det kan gå gruelig galt for.

VANDRELÆRERINDE:

Jeg føler jeg er ved at blive for gammel til arbejdet her. Jeg orker ikke længere skramle af sted på en rusten cykel i al slags vejr. Vi er kommet ind i en ny tid og den kender jeg ikke godt nok. Hvad ville der ikke ske, hvis jeg stillede mig op og begyndte at undervise folk i køerne ved supermarkedernes kasseapparater. De ville ikke engang stikke mig en tier - en lussing ville de stikke mig. Det har jeg ikke fortjent på mine gamle dage.

JENS:

Ikke efter alle de kilometer du har jollet rundt.

VANDRELÆRERINDE.

Hvorfor går vi stille med dørene i stedet for at smække med dem!

(hun siger det sidste ud i luften. Foreløbig er der intet svar, men efterhånden kommer de alle sammen ind, hele resten af ensemblet, med hver sin forklaring og hver sit svar)

Scene 28: START PÅ SLUTNINGEN

(Her starter en stor slut- og fællesscene. Alle bliver efterhånden inde og indtager tableau-positioner. Politikeren kommer ind som den første)

POLITIKER:

Det skal jeg såmænd fortælle dig!

VANDRELÆRERINDE:

Så fortæl mig det!

POLITIKER:

Vi vil ikke have ørerne i maskinen, men må nødvendigvis have penge ud af den!

VANDRELÆRERINDE:

På den måde er der jo ingen der aner, hvad vi inderst inde tænker og mener.

POLITIKER:

Vi vil så meget og vi ved så meget, men det er mest uld der kommer ud.

VANDRELÆRERINDE:

Hvorfor skal vi ikke have lov til at slå og skærpe vores meninger?

JENS:

Det gør de alle andre steder, selv oppe i Danmark gør de det!

(politikeren stiller sig i positur uden at svare. Den gamle kommer nu ind og blander sig)

DEN GAMLE:

Danmark er ikke noget at efterligne.

JENS:

Hvad skal vi så tro på?

POLITIKER:

Vores egen linje!

JENS:

Sydslesvigs?

POLITIKER:

Nemlig!

JENS:

Den kan vi jo heller ikke blive enige om!

DEN GAMLE:

Uenighed er vort motto, uenighed er vort fælles og demokratiske sprog!

Scene 29: APOTEOSE

(Denne scene er kun en skitse, som redigeres senere – når stykkets roller er besat. Vandelærerinden, Jens, Politikerens, Den Gamle, Kong Vermund og andre markante roller dukker op igen, så alle skuespillere til sidst er på scenen og her udspilles en hidsig debat om det at være dansk i Sydslesvig. De kommer på scenen og fremfører den holdning de har givet udtryk for i stykket og nye problematikker og meninger opstår – her kan vi også indføje helt dagsaktuelle hændelser eller problematikker i fald noget vigtigt nyt skulle dukke op)

ET:

Uenighed er vort motto, uenighed er vort fælles og demokratiske sprog! Nu har de gjort det igen - udnævnt en flink ven eller en fætter - til det sværeste arbejde i hele landsdelen!

TO:

Så selv om vi kan begå os i to kulturer, ender vi aldrig som andet end statister!

TRE:

Danskerne er misundelige på os, for vi har flere muligheder end dem!

FIRE:

Derfor ser de nu alligevel helst at vi opfører os ordentligt!

FEM:

Man kan ikke bestemme over sine følelser.

SEKS:

Danmark til Ejderen, det har jeg hele tiden ment!

SYV:

Tyskland til Kongeåen - Tyskland hinsides alle grænser!

OTTE:

I 1995 blev grænserevisionen droppet! Derfra hedder det et tosproget Slesvig!

ET:

Mindretallet har gjort sin pligt og har dermed overflødiggjort sig selv!

TO:

Vi er tosprogede! Men står tilbage uden tilskudsmuligheder!

TRE:

Vi skal aftjene vores værnepligt som alle andre.

FIRE:

Det medfører at vi ikke kan hænges op på noget.

FEM:

Det er gammelt dansk land, det ændrer ingen ved!

SEKS:

Er det mon det vi ønsker, at ingen ændrer ved det?

SYV: (slår det helt fast)

Vi står over for opfyldelsen af alle de drømme der har ligget gemt under overfladen hos den danske befolkning i Slesvig i alle de mange år!

OTTE:

Grænsen ligger fast! Grænsen ligger fast!

ET:

Nu kan vi virkeliggøre drømmene!

TO:

Tyskerne har tabt og tabt!

TRE:

Nu er det vores tur til at vinde.

FIRE:

Nu har vi ho'det op og benene ned!

FEM:

Grænsen ligger fast! Grænsen ligger fast!

SEKS:

Danskerne er ikke blot misundelige på os - de stresser os også og forventer at vi opfører os på en bestemt måde!

SYV:

Nemlig som mere danske end dem selv!

OTTE:

Glem det! Hverdagen her er bestemt af tysk tankegang!

ET:

Vi lever i to zoner der overlapper hinanden. Man kan vælge at være der, hvor de overlapper, og man kan vælge at hælde sig til den ene eller den anden side.

TO:

Enhver borger i grænselandet har evigt ret til frit at vælge sindelag og nationalitet.

TRE:

Hør ikke på dem, der på uforskammet vis nedgør det danske mindretal. Heldigvis er kritikken af et sådant format at selv kritikerne går langt uden om den.

FIRE:

Jamen, alle de nationaliteter!

FEM:

Det må give noget at overveje!

SEKS:

Du er da vel ikke tysk statsborger!

SYV:

Hvordan skal jeg ellers bevare retten til Sydslesvig!

OTTE:

Ingen her tager skellene mellem sprogene særligt højtideligt.

ET:

Der tales tysk med danske vendinger eller dansk med tyske vendinger.

TO:

Man skifter sprog som andre skifter skjorte - nogle gange uden at lægge mærke til det.

TRE: (skeptisk)

Og med sproget følger alle de kulturelle koder af sig selv?

FIRE:

At bevæge sig ind og ud af sprogene er ikke noget at lade sig forvirre af.

(der er kommet fuld bengalsk belysning på dem, mens uenigheden slår ud i lys lue)

FEM:

Danmark til Ejderen, landet er vort. Landet er vundet - landet er vort - ja, for evigt vort!

SEKS:

Hvorfor kunne Uffe ikke have sat alle kræfter ind på at bygge bro ned i det tyske!

SYV:

Jeg ville så gerne kunne føle en styrke ved at have en dobbelt baggrund!

OTTE:

Man kan ikke være både dansk og tysk! Så vil tysk vinde!

ET:

Dansk har fået status som officielt sprog i Sydslesvig! Enhver har fået ret til at henvende sig til myndighederne på dansk i skrift og tale!

TO:

En skål for gamle Danmark - Tyskland længe leve!

TRE:

Vi er uenige om meget, men skal vi ikke bare være venner?

FIRE:

I løbet af årene fra 46 er dansksindetheden stivnet i sin danskhed!

FEM:

Men det tyske og det danske samfund på hver sin side har forandret sig.

SEKS:

Der findes stadigvæk folk, der påberåber sig en særlig sydslesvigsk identitet.

SYV:

Åh - alle disse menneskers fordomsfri tilgang til den danske såvel som den tyske kultur!

OTTE:

Disse menneskers fordomsfri tilgang til begge landes kulturer stemmer overens med disse års dansk-tyske udvikling og er af stor betydning for mindretallet!

ET:

Skal man absolut slås mod noget? Kan man ikke slås for noget?

TO:

Og så påstår de at det er blevet for let at være os hernede!

TRE:

Mellem Danmark og Europa ligger kun Sydslesvig.

FIRE:

Ich weiss, wer du bist, und wo du wohnst!

FEM:

Vi bliver ikke glemt! Vi er andet end kultur og folkedans!

SEKS:

Ich habe geübt und geübt, hvorfor flytter du ikke bare hjem til Danmark?

SYV:

Hvordan kan en bro, der samtidig er en overgang, overhovedet flytte nogen steder hen?

OTTE:

Vores historie viser at man kan være dansk også uden at kunne tale dansk, men at fællesskabet trods alt hænger på det danske sprog!

ET:

Som hjernen ikke kan undvære ilt, kan en fællesskabsfølelse ikke undvære et fællesskab!

TO:

Vi må give alle vores elever muligheden for en forankring i det danske mindretal!

TRE:

Bedre endnu: I et europæisk og internationalt fællesskab så stort som muligt.

FIRE:

Så de bliver optimalt rustet til en verden præget af tiltagende globalisering.

FEM:

Vi befinder os i et kulturmøde der sætter befolkningen i stand til at vælge mellem påvirkninger og kulturer fra alle hjørner af denne verden.

SEKS:
 Det er stort og kan kun blive større!

SYV:
 Nu har I talt og råbt og stridt og kæmpet og tiet om det her i gud ved hvor mange år!

OTTE:
 Nu er det vel ikke sådan at det hele bare ender som en storm i et glas vand?

ET:
 Vi stiller spørgsmål, så må vi se om andre får lyst til at besvare dem!

(vandrelærerinden prøver at gribe ind, gider ikke høre på det mere, men det er ikke slut)

TO:
 Et nyt studie viser os: Vi er igen 100.000!

VANDRELÆRERINDE: (fortvivler)
 Nej, nej, nej, her er mere kløgt og uenighed til stede end jeg kan være med til!

TRE:
 Tælleren står igen på 100!

VANDRELÆRERINDE:
 Det er jo kun et tal!

(alle slutter sig sammen i en hymne - som var det mod hende)

ALLE:

Vi har en utopi,
 kontroversens utopi,
 det er den vi bedst ka' li'!

(alle holder hymne-masken indtil det omsider lykkes vandrelærerinden at slutte helt af)

Scene 30: AFSKED

(Vandrelærerinden stopper det hele med en voldsom gestus, alle bliver stående som ramt af lynet. Alle afventer det næste)

VANDRELÆRERINDE:

Længere når vi vist ikke i aften. Det kan da godt være det er for tidligt at trække sig og gå på pension, så måske cykler jeg ud til frisjerne i stedet for og starter forfra der. Det er vist længe siden de sidst havde besøg af sådan en som mig. Sig det ikke til nogen, det skal være en overraskelse. Det vil være en helt ny arbejdsmark. For at give mig rygstød slutter vi af med en sang. Man gør det måske ikke så meget i sange mere - men i dag gør vi!

(alle forener sig til et kor. Forspil til ”Jeg elsker den brogede verden” - der gerne synges i en lystigt rockende version. Vandrelærerinden opfordrer publikum til at synge godt med)

VANDRELÆRERINDE:

Hvis I vil synge med, tager vi de to første samt det sidste vers af ”Jeg elsker den brogede verden”! Teksten står på bagsiden af programmet! Alle heroppe kan den udenad!

ALLE: (synger)

Jeg elsker den brogede verden
trods al dens nød og strid;
for mig er jorden skøn endnu
som i patriarkernes tid.

De snakke, som om den er gammel,
af synd og sorger mæt.
O nej, den flyver endnu i dans
om solen så ung og let!

Og derfor elsker jeg verden
trods al dens nød og strid;
for mig er jorden skøn endnu
som i skabelsens ungdomstid!

(hun hilser en sidste gang på publikum)

VANDRELÆRERINDE:

Kom godt hjem - så skal jeg nok prøve om jeg kan nå godt frem!

(hun finder sin cykelpumpe, løfter den til afsked og går sin vej, fulgt af Jens)

SLUT